

Univerzita Karlova v Praze

Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Podíl většinové společnosti na eskalaci násilí

v nových náboženských hnutích

Participation of the majority society in escalation

of violence in New religious movements

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek Th.D.

Autor:

Andrea Madárová

Praha 2012

Poděkování:

Především bych ráda poděkovala panu doc. PhDr. Zdeňku Vojtíškoví Th.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a cenné připomínky. Dále děkuji své matce Marcelle Madárové, dědovi Jiří Matějovi a kamarádkám Elišce Paličkové a Lucii Hájkové za gramatickou korekturu textu. Osobní poděkování patří celé mé rodině za podporu.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci „Podíl většinové společnosti na eskalaci násilí v nových náboženských hnutích“ vypracovala samostatně a pouze za použití citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů. Zároveň dávám souhlas s využíváním této bakalářské práce ke studijním účelům a s jejím umístěním v Ústřední knihovně Univerzity Karlovy.

V Praze dne 13. 4. 2012

Podpis

Anotace:

Hlavním cílem této bakalářské práce „Podíl většinové společnosti na eskalaci násilí v nových náboženských hnutích“ je zjistit, jakým způsobem napomohla většinová společnost k vystupňování násilí v novém náboženském hnutí Óm šinrikjó a Svatyně lidu. Práce obsahuje úvod, obecné dělení církevních institucí, zaměřuje se na pojmy nové náboženské hnutí a sekta, dále popisuje sociokulturní situaci, která předcházela vzniku hnutí, historii obou náboženství, reakci společnosti na tyto dvě nová náboženská hnutí a nejdůležitější přečiny vůči většinové společnosti, kterých se Óm šinrikjó a Svatyně lidu dopustily. Poslední část obsahuje dvě teorie, v nichž je popsán vliv společnosti na chování nového náboženského hnutí, následuje závěr a seznam literárních zdrojů.

Abstract:

The aim of the thesis "Participation of the majority society in escalation of violence in New religious movements" is to detect how society contributes to escalate tendencies to violence in new religious movements as Aum Shinrikyô and Peoples temple. The paper is thematically divided into several chapters: introduction, overview of religious groups division, analyzis of terms "religious movement" and "cult", description of the sociocultural background and history of both movements, and analyzis of most severe acts of hostility against society done by members of Aum Shinrikyô and Peoples temple. Final part of the thesis focuses on two theories connected with influence the major society has on acts of followers of any of these cults. The paper closes with a relevant literature and sources list.

Klíčová slova v českém jazyce:

Nová náboženská hnutí

Jim Jones

Óm šinrikjó

Svatyně lidu

Jonestown

Násilí

Většinová společnost

Charismatický vůdce

Šókó Asahara

Keywords in English:

New religious movements

Jim Jones

Aum Shinrikyô

Peoples temple

Jonestown

Violence

Majority society

Charismatic leader

Asahara Shoko

Obsah:

1	Úvod.....	7
2	Nová náboženská hnutí (N. N. H.).....	9
3	Óm šinrikjó	14
3.1	Sociokulturní aspekty předcházející vzniku Óm šinrikjó	14
3.2	Historie Óm šinrikjó	16
3.2.1	Sakamotův vliv na Óm šinrikjó	28
3.3	Chování většinové společnosti vůči Óm šinrikjó	31
3.4	Přečiny vůči většinové společnosti, kterých se Óm šinrikjó dopustilo.....	32
3.4.1	Vražda Sakamoty	33
3.4.2	Útok na Macumoto	34
3.4.3	Útok na tokijské metro.....	38
3.5	„Zánik“ Óm šinrikjó	40
4	Svatyně lidu	42
4.1	Sociokulturní aspekty předcházející vzniku Svatyně lidu	42
4.2	Historie Svatyně lidu	43
4.3	Chování většinové společnosti vůči Svatyni lidu	55
4.4	Chování Svatyně lidu vůči většinové společnosti.....	56
4.5	Jonestown.....	57
4.6	Zánik Svatyně lidu	60
5	Podíl většinové společnosti na eskalaci násilí v nových náboženských hnutích ..	61
5.1	Extrémní míra tolerance většinové společnosti vůči chování N.N.H	63
5.2	Extrémní míra tlaku většinové společnosti na N.N.H	64
6	Závěr	66
7	Přílohy.....	67
8	Seznam použitých pramenů	69
9	Seznam příloh	75

1 Úvod

Lidská společnost by se dala přirovnat k živoucí entitě, jednotlivé prvky se navzájem ovlivňují a vytvářejí komplex. Lidské společenství je tvořeno osobami, jež jsou závislé na podpoře větších skupin (např. vlády, která přiděluje sociální dávky; nového náboženského hnutí, jež poskytuje podporu a zázemí), ale ani tyto větší celky tvořené lidskou společností by bez podpory jednotlivců (např. daňový systém financující vládu; příspěvky od členů hnutí) nemohly existovat.

Tato bakalářská práce „Podíl většinové společnosti na eskalaci násilí v nových náboženských hnutích“ vznikla na katedře Psychosociálních věd Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze v roce 2012.

Práce se pokusí poodhalit mechanismy, jež fungují ve většinové společnosti v rámci přijetí a tolerance nových náboženských hnutí. Bude čerpat ze dvou historických událostí, které se staly v jiných kulturních, sociálních a náboženských podmínkách.

Hlavním námětem této bakalářské práce je zjistit, jakým způsobem napomohla většinová společnost k vyhocení situace v novém náboženském hnutí Óm šinrikjó a Svatyně lidu. V obou případech došlo k tragickým událostem, jež měly zhoubný vliv na další vnímání nových náboženských hnutí v americké i japonské společnosti.

Práce je stavěna na rozdíl v sociokulturních a právních aspektech života dvou národů, které vnímají jinak náboženskou svobodu. Přestože se dá říci, že právně vychází ze stejných zdrojů¹, uchopení těchto pravidel a principů bylo u obou národností zcela rozdílné díky rozličné mentalitě lidí.

Nejprve práce zmiňuje rozdělení náboženských institucí, pojem sekta, obecné znaky nových náboženských hnutí a reakce většinové společnosti na nová náboženská hnutí.

Další kapitola se zabývá Óm šinrikjó, sociokulturním klima, jež předcházelo jeho vzniku, samotnou jeho historií, výraznými činy, kterých se hnutí dopustilo vůči většinové společnosti, a její následnou reakcí, až po „zánik“ tohoto hnutí. Část zabývající se Óm šinrikjó je nepatrně delší, neboť má, oproti Svatyni lidu, více o tři kapitoly. Podrobně jsou zde popsány tři útoky spáchané hnutím - vražda advokáta Sakamoty, jenž vystupoval proti hnutí, útok na Macumoto a útok na tokijské metro (3.4.1 Vražda Sakamoty, str. 32.; 3.4.2 Útok na Macumoto, str. 33.; 3.4.3 Útok na tokijské metro, str. 37.).

¹ V Japonsku, kde působilo hnutí Óm šinrikjó, se na tvorbě zákonů zajišťujících náboženskou svobodu podílel americký okupační štáb. BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu*. Praha: Mladá fronta, 1998, str. 60.

Kapitola o Svatyni lidu je řazena velmi podobně. Nejprve je popsáno sociokulturní klima, které se vyskytovalo ve Spojených státech před vznikem Svatyně lidu, historie tohoto hnutí, chování většinové společnosti vůči Svatyni lidu, chování hnutí vůči většinové společnosti, Jonestown – komunita v guyanské džungli a zánik tohoto hnutí.

Poslední kapitola řeší „Podíl většinové společnosti na eskalaci násilí v nových náboženských hnutích“. Je postavena na dvou teoriích, z nichž jsou obě založeny na tzv. sociální kontrole, jež je prováděna většinovou společností vůči jedincům či skupinám (5.1 Extrémní míra tolerance většinové společnosti vůči chování N.N.H, str. 62.; 5.2 Extrémní míra tlaku většinové společnosti na N.N.H, str. 63.)

První kapitola o nových náboženských hnutích čerpá zejména ze studijního materiálu k předmětu *Nová náboženská hnutí* (2009), z knihy *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* (2009), *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět* (2007) a *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství* (2005), autorem těchto čtyř spisů je Zdeněk Vojtíšek. Dále z díla V. Davida Barretta *Sekty, kulty, alternativní náboženství* (1998), z knihy *O sektách* (1997) a z díla *Sociologie nových náboženských hnutí* (2007) od Davida Václavíka.

Druhý oddíl práce byl psán především z knihy D.W. Bracketta *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* (1998), dále z díla Zdeňka Vojtíška *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* (2009), publikace Marka Juergensmeyera *Teror v myslí boží* (2007) a *Encyklopedie nových náboženství* (2006) od Christophera Partridge.

Informace o Svatyni lidu byly převzaty zejména z knihy Zdeňka Vojtíška *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* (2009), díla *Encyklopedie nových náboženství* (2006) Christophera Partridge, publikace Dušana Lužného *Nová náboženská hnutí* (1997) a z díla Anthony Storra *Na hliněných nohou* (1997).

Poslední kapitola je psána především z knih zabývajících se psychologií společnosti. Závěrečný oddíl této bakalářské práce nejvíce čerpá z knihy *Člověk je (ne)tvor společenský* (2004) od Jana Koska, dále z díla *Hromadné psychické jevy (Psychologie hromadného chování)* (2005) Oldřicha Mikšíka a ze *Stručného psychologického slovníku* (2004) Pavla Hartla.

Poté již práce obsahuje pouze Závěr a Seznam použitých pramenů.

V práci jsou jako literární zdroje i knihy, které autorka této bakalářské práce nepovažuje za odborné, a informace v nich uvedené pokládá za zavádějící, např. *Záhuba Svatyně lidu* (1989) od Alinina, Antova a Ickova, či díla, jež jsou psaná populárním, nikoli naučným způsobem, jako např. *Sekty satanských bohů* (1996) od V.P.Borovičky.

2 Nová náboženská hnutí (N. N. H.)

Náboženské instituce můžeme rozdělit do čtyř typů: „církve, denominace, nové náboženské hnutí a kult.“

Církev je součástí společnosti, určuje její morální pravidla a drží ji v pospolitosti. „Vztah náboženské instituce a společnosti je natolik úzký, že společenské instituce jsou zároveň institucemi náboženskými a že nelze žít ve společnosti, aniž by se člověk zároveň nějakým způsobem neúčastnil na jejím náboženském dění.“² Příslušnost k církvi vzniká „při narození, což znamená, že členství v takovéto skupině není spojeno s vědomým výběrem.“³ Nejedná se o elitářskou a uzavřenou skupinu, ale naopak o shromáždění lidí, jež hledají cestu ke spáse.⁴ Církev dodržuje svátosti, což je určitá tradice, na které se podílejí celé rodiny, včetně dětí, a předávají ji dalším generacím jako jakési dědictví.⁵

Denominací bychom označili náboženské hnutí, které je tolerováno většinovou společností a samo toleruje ji i její normy a pravidla⁶, „nebo je vůči společnosti v neutrálním postavení.“⁷ „Společnost denominace akceptuje a většinou si jich váží, jako své významné součásti.“⁸ Vztah denominace a většinové společnosti je často upraven legislativou, která zajišťuje např. separaci náboženství od státní moci.⁹ „Denominace je „tolerantní, světu přizpůsobené náboženské hnutí, které opustilo většinu (pokud ne všechny) znaků sektářství...“¹⁰

„Jedna a táž náboženská instituce má v různých společnostech různá postavení.“¹¹ Navíc se mění i vnímání stejné náboženské instituce v rámci času, nejprve se může jednat o nové náboženské hnutí, ale později, když společnost již není jeho aktivitou znepokojena, stává se denominací.¹² Stejně tak se z náboženské instituce typu církev může postupem času, díky historickému vývoji, stát denominace.¹³ Ve své podstatě je vyloučeno, aby v jedné

² VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství*. Brno: L. Marek, 2005, str. 39.

³ VÁCLAVÍK, David. *Sociologie nových náboženských hnutí*. Brno: Malvern, 2007, str. 37.

⁴ Tamtéž, str. 37 – 38.

⁵ Dle Webera. Tamtéž, str. 38.

⁶ VOJTÍŠEK, Z. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství ...* str. 39.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tamtéž.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ WILSON, B. *Religion in Sociological Perspective*. Oxford University Press, Oxford, New York, 1982, str. 98. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství ...* str. 39.

¹¹ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí*. Praha: 2009. prezentace v Pdf – studijní materiál k předmětu Nová náboženská hnutí. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, Katedra religionistiky, str. 18.

¹² VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí*. Praha: 2009. 22 str., prezentace v Pdf ... str. 18.

¹³ VOJTÍŠEK, Z. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství ...* str. 40.

společnosti existovala církev zároveň s denominacemi, proto se církev také stává denominací.¹⁴

Nová náboženská hnutí či „sekty“ protestují proti většinové společnosti, vyhraňují se vůči náboženskému směru, z něhož se odštěpily či částečně převzaly nauku, a nabízejí novou cestu ke spáse. Většinou se jedná o exkluzivní a uzavřená společenství.¹⁵ „Mnohé sekty věří, že jejich mateřská organizace se zpronevěřila původnímu učení. Nové náboženské praktiky a učení jsou vlastně pokusem navrátit to, o čem se domnívají, že je čistší formou organizace skupiny, s níž se rozešly.“¹⁶

Typ kult přináší „podobně jako nové náboženské hnutí (...) určitou inovaci, vůči níž může být společnost ostražitá. Ale kult nemá ambice protestovat proti společnosti a pokoušet se ji měnit.“¹⁷ „Kult se zpravidla soustřeďuje na jedinou osobu, její učení a její osobnost.“¹⁸ Tento typ náboženské instituce nemá stoupence, nýbrž klienty, kteří mají zájem o určité „dary“ zprostředkované náboženstvím, např. finanční zabezpečení, zdraví, předpovědi budoucnosti atd., a těchto darů je dosahováno pomocí určitých náboženských nástrojů, jako jsou meditace, věštby, zařikávání apod.¹⁹ „Kult vzniká jako spontánní (...) aktivita, která nevyžaduje téměř žádný kontakt mezi jednotlivými klienty a nevede ke vzniku skupiny.“²⁰ Typ kult nepřichází s většinovou společností téměř do kontaktu a je jí mnohdy naprosto lhostejný²¹

Tato práce se zabývá vzájemnou interakcí mezi novými náboženskými hnutími a většinovou společností, proto jsou dále uvedeny pouze pojmy nové náboženské hnutí a sekta.

„Novým náboženským hnutím je instituce, která vznikla na základě náboženské ideje, jež je v určité společnosti považována za novou. (...) Je třeba ještě připomenout, že idea, jež je nová v dané společnosti a v daném čase, bývá zřídka skutečně nová. Může být převzata z jiné kultury a (nebo) z jiné doby, může být „pouze“ formulována novým jazykem či může být kombinací různých, nyní nově spojených náboženských prvků.“²² „Podmínkou úspěchu této ideje je vystižení určitých (většinou nevědomých) duchovních potřeb části společnosti; úspěšná idea se proto týká zanedbaných a opomíjených oblastí duchovního života a

¹⁴ VOJTÍŠEK, Z. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství ...* str. 40.

¹⁵ Tamtéž, str. 15 – 22.

¹⁶ PORTERFIELDOVÁ, Kay, M. *O sektách*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. str. 17.

¹⁷ VOJTÍŠEK, Z. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství ...* str. 41.

¹⁸ BARRETT, David V. *Sekty, kulty, alternativní náboženství*. Praha: Ivo Železný, 1998, str. 18.

¹⁹ VOJTÍŠEK, Z. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství ...* str. 41.

²⁰ Tamtéž.

²¹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí*. Praha: 2009. 22 str., prezentace v Pdf ... str. 16.; Také: VOJTÍŠEK, Z. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství ...* 41.

²² VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí*. Brno: L. Marek, 2009, str. 37.

přínejmenším naznačuje odpovědi na náboženské otázky, které dosud nebyly naplno vysloveny, ale které přesto v části společnosti skrytě rezonují.²³

Pojem „sekta“²⁴ je často používán v rámci označení nových náboženských hnutí většinovou společností. Společnost se tímto pojmenováním od nového náboženského hnutí snaží distancovat a vyjadřuje nesouhlas s chováním či smýšlením jeho členů.²⁵ „Takto stigmatizované hnutí je pak vystaveno různým stereotypům: jeho vůdce je stereotypně podezírán ze špatných úmyslů a zneužívání následovníků, ti jsou podezíráni z toho, že jim byl „vymyt“ mozek, tedy že ztratili přirozenou soudnost a schopnost samostatného rozhodování, hnutí může být podezíráno ze směřování k hromadné sebevraždě nebo kriminálním činům apod.“²⁶ U jistých sekt se obvinění vznesená vůči nim jistě zakládají na pravdě, ale řídké případy jejich protispolečenského chování jsou přenášeny na všechna nová náboženská hnutí, která jsou tímto neprávem stigmatizována.²⁷

Nutno ale podotknout, že v některých nových náboženských hnutích skutečně dochází k zneužívání stoupenců, omezování jejich osobní svobody, psychickému a fyzickému týrání, získávání majetku přívrženců, spánkové deprivaci a jiným protizákonným praktikám, kterými sekta udržuje členy v hnutí. Tato hnutí jsou nebezpečné „pouze“ svým stoupencům a eventuálně jejich nejbližšímu okolí.²⁸ Jejich protipólem jsou nebezpečné teroristické organizace zastírající svou činnost náboženstvím (např. Al-kaida - Islám), které mohou vlastnit zbraně hromadného ničení a tudíž být nebezpečné pro velký okruh lidí.

Jak již bylo řečeno výše, nová náboženská hnutí jsou typická svým protestem vůči většinové společnosti, ať již proti morálním hodnotám, rodinnému způsobu života či politickému zřízení. V čele takovýchto hnutí stojí charismatický vůdce, jenž je schopen svým vystupováním a charismatem přilákat dostatečné množství stoupenců. Tomuto vůdci jsou často přisuzovány nadlidské schopnosti, které mu dávají právo zasahovat i do jiných, s náboženstvím nesouvisajících, oblastí života jeho stoupenců.²⁹ Dalším typickým prvkem je tzv. černobílé vidění³⁰ okolního světa, pevně vymezené hranice mezi „dobrým“ a „zlým“ či

²³ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět*. Praha: Beta Books, 2007, str. 14.

²⁴ „Z lat. *Secta* – směr, škola; odvozováno od *sequor* – následuji nebo *seco* – dělím“ BLAŽEK, Roman, POKORNÝ, Vratislav, TELCOVÁ, Jana. *Nebezpečí sekt*. Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky r.s. Brno, 2002 str. 37.

²⁵ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 7.

²⁶ Tamtéž, str. 43.

²⁷ BARRETT, D.V. *Sekty, kultury, alternativní náboženství ...* str. 19 – 20. Také: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 43.

²⁸ PORTERFIELDOVÁ, K. M. *O sektách ...* str. 19.

²⁹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 39.

³⁰ Tamtéž.

mezi „my“ a „oni“ atd. Stoupenci nových náboženských hnutí často nemají možnost učení zpochybňovat, či dožadovat se odpovědí, které nejsou přesně definované v náboženské nauce.³¹

„Toto společenství mívá díky své novosti, radikálním postojům či díky oslabení svých vnějších vazeb atmosféru vřelého, blízkého bratrství a sesterství,³² jež není doposud zatíženo hierarchickým uspořádáním a formalizací vztahů. Taková vpravdě rodinná atmosféra dokáže plně nahradit, a často dokonce zdaleka přesáhnout vřelost a bezprostřednost vztahů jednotlivých stoupců v jejich původních rodinách či manželstvích.“³³ Členové nových náboženských hnutí se vyznačují značnou konformitou, většinou je u nich patrné stejné chování, oděv, mluva, či totožné názory a morální hodnoty.³⁴ Dalším prvkem je výlučnost nových náboženských hnutí, tj. pouze přes toto dané hnutí je možná cesta ke spáse a kdo jej opustí, nedojde spasení. V těchto náboženských institucích je kladen velký důraz na zkušenost s duchovními prožitky a racionální myšlení je v pozadí.³⁵

Všechny tyto rysy nových náboženských hnutí vyvolávají napětí a konflikty s okolní společností a výjimečně i s většinovou společností³⁶, která má z těchto hnutí často strach. „Jedná se vlastně o napětí mezi stávajícím společenským pořádkem a jeho obhájci na jedné straně a mezi nositeli vize jiného pořádku na straně druhé.“³⁷

Hnutí, jež se snaží oslovit většinovou společnost, jako tomu bylo například u Óm šinrikjó při jeho volební kampani (3.2 Historie Óm šinrikjó str.20.; 3.2.1 Sakamotův vliv na Óm šinrikjó str. 29.), na sebe upoutá větší pozornost, a tudíž míra konfliktu s majoritní společností je vyšší, než u malého hnutí s omezeným počtem stoupců, kde bude nejvíce znepokojeno pouze blízké okolí přívrženců.³⁸ Dalším prvkem, jenž toto napětí mezi většinovou společností a novými náboženskými hnutími může stupňovat, jsou mediální prostředky.³⁹

Naopak reakcí nového náboženského hnutí, na nepřátelský postoj většinové společnosti, může být ještě větší uzavřenost a elitářství skupiny, stupňování apokalyptického

³¹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 39.

³² WILSON, Bryan R. *Religion in Secular Society: A Sociological Comment*. C.A.Watts & Com. Ltd., London: 1966, str. 181. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 40.

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ BLAŽEK, R., POKORNÝ, V., TELCOVÁ, J. *Nebezpečí sekt ...* str. 40.

³⁶ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 41.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Tamtéž, str. 42.

³⁹ Tamtéž, str. 41.

učení,⁴⁰ důslednější potírání odpadlíků či stoupců pochybujících o učení, nebo agrese proti kritikům zvenčí.

⁴⁰ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 42.

3 Óm šinrikjó

„Nejnebezpečnější kombinací bude skupina, jejíž charismatický vůdce hlásá božské vnuknutí, které jeho stoupenci oddaně přijímají, má apokalyptickou vizi, je fascinován násilím a trpí částečnou paranoiou. Přidejte k tomuto vražednému uvažování dostatek finančních zdrojů, odborné znalosti a odlehlou základnu k experimentování, a máte sektu Óm šinrikjó.“⁴¹

Hnutí Óm šinrikjó⁴² se neblaze proslavilo roku 1995 poté, co spáchalo sarinový útok na tokijské metro. Svými činy, ať už to byl útok na tokijskou podzemní dráhu, likvidace svých nepřátel či odpadlíků od skupiny, se hnutí Nejvyšší pravdy diametrálně odlišuje od jiných japonských náboženství.⁴³ Japoncům je bližší vyznávání víry v soukromí vlastních svatyní a chrámů, než veřejné vystupování, a náboženský extremismus je pro ně naprosto nezvyklý.⁴⁴

Přestože toto hnutí mělo v době svého největšího rozkvětu pouze okolo 10 tisíc přívrženců v Japonsku a několik tisíc v Rusku⁴⁵, dokázalo zasadit japonské společnosti hlubokou ránu.

3.1 Sociokulturní aspekty předcházející vzniku Óm šinrikjó

Před popisem historie samotného hnutí Óm šinrikjó je nejprve třeba objasnit, jaká politická a sociokulturní situace předcházela jeho vzniku.

Již buddhismus, který do Japonska přišel v sedmém století, byl pod přísným dohledem vlády. V okamžiku, kdy se náboženství stalo součástí státního aparátu, okolo roku 1600, byly kontroly ještě více zpřísněny. Po roce 1870 byly přijaty zákony, které s sebou sice přinesly určité náboženské svobody, ale přesto byla náboženství pod neustálým dohledem státní

⁴¹ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu*. ... str. 8.

⁴² Óm šinrikjó v překladu znamená Nejvyšší pravda.

⁴³ PARTRIDGE, Christopher. *Encyklopedie nových náboženství*. Praha: Knižní klub, 2006, str. 260.

⁴⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu*. ... str. 54.

⁴⁵ PARTRIDGE, Ch. *Encyklopedie nových náboženství* ... str. 260.

byrokracie. Státním náboženstvím se stal Šintoismus, jehož uctívání bylo povinné pro všechny Japonce.⁴⁶

Počet nových náboženských hnutí ve 30. letech minulého století začal japonskou vládu děsit kvůli významným finančním prostředkům, jimiž náboženské společnosti disponovaly. Japonsko v té době navíc stálo na pokraji válečného konfliktu v Asii a vláda si nepřála řešit občanské nepokoje ještě na vlastní půdě. V praxi byla náboženská instituce legitimní pouze za předpokladu, že jí schválil stát.⁴⁷ Japonská náboženská policie, která vznikla za účelem potírání kultů a sekt, začala velmi brzy likvidovat „nebezpečná“ náboženská hnutí.

Nedodržování náboženských svobod neuniklo pozornosti americké okupační správy, „jež převzala v Japonsku moc v roce 1945. Americký okupační štáb, pověřený přeměnou militaristického Japonska v demokratickou zemi, nejprve zrušil výlučné postavení šintoismu jakožto státního náboženství, i když možnost zůstat neoficiálním kultem mu ponechal.“⁴⁸ Dále rozhodl, že organizace mající náboženský status musí být pod ochranou ústavy.

V roce 1951 byl parlamentem přijat zákon, který zaručoval ochranu náboženským hnutím a zprošťoval je povinnosti odvádět státu daně. „Američtí okupanti v mnoha ohledech nepochopili silně byrokratickou povahu společnosti, již chtěli reformovat. Vůbec je nenapadlo, že budoucí generace japonské byrokracie budou jejich právní výroky o svobodě náboženského vyznání a o nedotknutelnosti náboženských organizací brát tak doslova.“⁴⁹ Tato benevolence, neochota a strach japonských úřadů vměšovat se do náboženských organizací později umožní Óm šinrikjó pět let páchat svou kriminální činnost.

Jedním z důvodů, proč se velké množství mladých lidí přidávalo k Óm šinrikjó, byl fakt, že okolo osmdesátých let japonská ekonomika výrazně narůstala a tím se zvyšoval podíl materiálních hodnot v lidském životě. Tento ekonomický nárůst prohloubil sociální propast mezi generacemi. Tzv. „šťastná generace“, již bylo v této době kolem dvaceti let, byla první, která neměla výrazné finanční problémy. Životy mladých lidí byly velmi odlišné od životů starších generací, jež musely velmi tvrdě pracovat, aby se materiálně zabezpečily. Na druhou stranu s sebou tento blahobyt přinesl i otázky, které se hromadily v mladých lidech. Mnoho mladých Japonců nenacházelo uspokojující odpovědi ohledně duševního života a přáli si vytvářet vyšší hodnoty, než jen zabezpečovat materiální stránku svého života.⁵⁰ Tyto odpovědi

⁴⁶ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu*. ... str. 60.

⁴⁷ Tamtéž, str. 58 – 59.

⁴⁸ Tamtéž, str. 60.

⁴⁹ Tamtéž, str. 61.

⁵⁰ Tato kapitola: BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu*. ... str. 58 – 61.

se jim snažily poskytnout nové náboženské skupiny, kterých v této době vznikalo velké množství.⁵¹

3.2 Historie Óm šinrikjó

Zakladatelem Óm šinrikjó byl takřka slepý Macumoto Čizuo, který se později proslaví jako Šókó Asahara.⁵² Macumoto přišel na svět roku 1955 v malé vesnici Jacuširo, která se nachází na ostrově Kjúšú. Od narození byl postižen zeleným zákalem, díky čemuž byl jeho zrak velmi špatný, na jedno oko neviděl vůbec. Macumoto⁵³ pocházel z chudých poměrů a měl dalších šest sourozenců. V šesti letech byl Asahara poslán spolu se svým bratrem do internátní školy pro nevidomé. Z pohledu rodičů se jednalo o nutný krok, neboť veškeré výdaje spojené se studiem, včetně ubytování a stravy, byly hrazeny vládou. Poměrně záhy Asahara zjistil, jaké to je, mít moc nad ostatními lidmi. Většina dětí v internátní škole byla naprosto nevidomá, ovšem Asaharu oproti nim zvýhodňoval jeho zbytek zraku. A Asahara se za peníze, či pozvání do restaurace, nebránil ukázat těm méně šťastným kousek svého světa.⁵⁴ Do konce studia z těchto zdrojů nashromáždil Šókó více než tři tisíce dolarů.⁵⁵

Asahara i přes svůj handicap vynikal ve sportech, nejvíce v judu. Učitelé na něho vzpomínají rozporuplně. Někteří jej považovali za nadějného studenta, jiným neunikla jeho touha po moci, manipulace s lidmi a agresivita.⁵⁶

Po ukončení střední školy v roce 1975 se Asahara začal zabývat akupunkturou, což je japonské tradiční zaměstnání nevidomých. O něco později byl kvůli konfliktu nucen opustit Kjúšú, a odjel do Tokia, kde toužil vystudovat právnickou fakultu Tokijské univerzity. Dalším jeho cílem bylo nalézt uplatnění v politice.⁵⁷

⁵¹ Toto je názor „jistého“ amerického sociologa. BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu*. ... str. 79.

⁵² PARTRIDGE, Ch. *Encyklopedie nových náboženství* ... str. 260.

⁵³ Dále již bude v textu nazýván pouze jako Šókó Asahara.

⁵⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 67 – 68. Také: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 125.

⁵⁵ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu*. ... str. 67 – 68.

⁵⁶ Tamtéž, str. 68.

⁵⁷ Tamtéž, str. 68.

Po svém přestěhování do Tokia v roce 1977 se znovu začal věnovat akupunktuře a ve volném čase navštěvoval přípravnou školu. Nicméně ani jeho velká snaha mu nepomohla v přijímacím řízení na právnickou fakultu, zkoušky nikdy úspěšně nesložil.⁵⁸

V létě roku 1977 potkal Asahara svou budoucí manželku Tomoko Išii, se kterou uzavřel sňatek v lednu následujícího roku. V této době si spolu otevřeli „kliniku čínského přírodního lékařství a akupunktury“⁵⁹ v prefektuře Čiba ve městě Funabaši. Tomoko Asaharovi porodila šest dětí. Jejich finanční situace byla díky obchodu uspokojivá.⁶⁰

I když později bude Asahara tvrdit, že se mu ve třech letech dostalo náboženského prožitku, o víru se zřejmě začal zajímat až v roce 1977, kdy odjel do Tokia. V této době pravděpodobně došlo u Asahary k jakési krizi identity.⁶¹

Aby nabral ztracenou vnitřní rovnováhu, začal se Asahara věnovat studiu věd, jež souvisejí s praktikováním akupunktury, např. čínské medicíny, astrologie atd., což ho přivedlo i ke Společnosti božího světla (GLA), studiu literatury o raném buddhismu⁶², a hnutí Agon šú, jehož členem se stal roku 1981.⁶³

Toto hnutí bylo pro Asaharu přitažlivé z mnoha důvodů, např. prvky z raného buddhismu, tantrického buddhismu, prvky jógy, sexuálními a esoterickými cvičeními⁶⁴, mileniálním očekáváním⁶⁵ či Nostradamovými proroctvími, o níž psal vůdce Agon šú Kirijama Seijú.⁶⁶

V roce 1982 nastal pro Asaharu zřejmě zlomový okamžik v životě. Byl policií zatčen a odsouzen za výrobu falešných čínských medikamentů, což jím pravděpodobně hluboce otřásl. Asahara musel zaplatit pokutu dva tisíce dolarů a zájem místních médií zapříčinil zánik Asaharova podnikání. V tomto momentě bylo náboženství pro Asaharu ještě důležitější než dříve.⁶⁷

⁵⁸ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu*. ... str. 69.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Tamtéž. Také: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 125.

⁶² Pro raný buddhismus je typická snaha o oproštění se od špatných psychických a tělesných návyků, které zatěžují karmu a brání osvícení, jímž se člověk může vymanit z koloběhu neustálého rození v dalších formách života. Z literatury jej zaujala „především skupina textů nazvaná Agon kjó (sútra Agon), o níž se předpokládá, že je zápisem původních Buddhových kázání ve staré pálijštině.“ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu*. ... str. 70

⁶³ = God Light Association. Tamtéž, str. 69.; Také: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 125.

⁶⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 70 – 71.

⁶⁵ „Sektářské očekávání apokalyptického zániku nynějšího „zlého“ věku a světa a očekávání nového, spravedlivějšího a dokonalejšího věku a světa.“ ABZ slovník [online], [cit. 13. dubna 2012] Slovník dostupný na: < http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=milenialismus&typ_hledani=prefix >

⁶⁶ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 125 – 126.

⁶⁷ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 72.

Roku 1984 Asahara spolu s několika dalšími členy hnutí Agon šú opustil,⁶⁸ a s některými z nich založil ve čtvrti Šibuja centrum jógy nazvané Óm.⁶⁹ Asahara se stal výkonným ředitelem, jeho manželka spolu s jednou přívrženkyní ředitelkami společnosti.⁷⁰

V této době byla skupina okolo Asahary spíše neformální, neměla pevně danou hierarchii a ani sám Asahara nebyl oním mužem, jenž bude za pár let znám z fotografií (7 Přílohy – Šókó Asahara, str. 66) V počátcích existence centra byl Asahara mladým, tělesně velmi zdatným učitelem jógy. Za dva roky se středisku podařilo získat přes tři tisíce nových členů.⁷¹

Zlom v Asaharově smýšlení a chování nastal v roce 1985, kdy si započal budovat novou totožnost jako charismatický duchovní vůdce. K dalšímu proslavení školy došlo v době, kdy byla zveřejněna fotografie levitujícího Asahary v deníku Twilight Zone.⁷²

Šókó o sobě v mediálních prostředcích prohlašoval, že ovládá umění levitace, prorocství, léčitelství nebo ovládání počasí.⁷³

„V té době se Asahara začal také setkávat s bohy. Odjel na horu Gojo, jež leží na severu Japonska v prefektuře Iwate, aby zde navštívil svatyni, v níž se nachází text, který bohové věnovali předválečnému historikovi a zuřivému antisemitovi jménem Kacuisa Sakai. Tímto textem je zpráva o Armageddonu, katastrofické bitvě mezi silami dobra a zla, a o konci světa, a je nanejvýš pravděpodobné, že tato kniha podnítila pozdější Asaharovy apokalyptické vize budoucnosti.“⁷⁴

Asahara byl při meditaci na jaře roku 1985 údajně pověřen Šivou, hinduistickým bohem, aby se svými stoupenci, jež dosáhnou určitého stupně duchovního vzdělání, vytvořil novou společnost tzv. království Šambhala.⁷⁵

Tantrický buddhismus o Šambhale hovoří jako o místě v jihovýchodní Asii a právě z tohoto zdroje čerpal Asahara. Pověst navíc mluví o mesiáši, jenž v závěrečné bitvě mezi dobrem a zlem přemůže nevěřící a založí novou říši. Toto vidění z jara 1985 přivedlo Asaharu na myšlenku, že on je oním mesiášem, který povede rozhodující bitvu při Armageddonu.⁷⁶

⁶⁸ Odnášel si však spis, který pro něho měl být velmi důležitý. Jednalo se o spis Jógasútra, který měl obsahovat návod na samospasení. Jógasútra je stará učebnice jógy, „jež mimořádně podrobně popisuje jednotlivá stadia jogistických cvičení.“ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 72.

⁶⁹ Óm je posvátná slabika, často používaná při meditacích či modlitbách.

⁷⁰ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 72 – 73.

⁷¹ Tamtéž, str. 73.

⁷² Tamtéž.

⁷³ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 126.

⁷⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 73.

⁷⁵ Šambhala je mystické království, jehož existenci popisuje islám, buddhismus i hinduismus. Tamtéž, str. 74.

⁷⁶ Tamtéž, str. 73.

V roce 1985 také Asahara poprvé začal používat iniciační obřad šaktipat, při němž se duchovní učitel snaží pomoci svým žákům dosáhnout vyšších stupňů vědomí při meditaci tím, že jim přikládá prst na čelo, čímž otevírá jejich „třetí oko“⁷⁷ a zbavuje je špatné karmy.⁷⁸

O rok později si skupina změnila název na Óm šinsenno kai (Společnost Óm horských čarodějů). Touto dobou vyšla Asaharovi i jeho první kniha,⁷⁹ *Tajný způsob, jak získat nadpřirozené síly*⁸⁰.

„Mezi lety 1986 a 1991 Macumoto vykonal několik cest do Indie, na Srí Lanku a do Tibetu. Dva měsíce strávil meditací v Himalájích a vrátil se s přesvědčením, že je dokonalým duchovním mistrem.“⁸¹ Při svých cestách se Asaharovi podařilo setkat i s dalajlámou.⁸²

V této době Šókó velmi často vyhledával mediální prostředky, nejednou vystupoval v televizních talk – show, kde dokázal diváky svými proslovy značně upoutat.⁸³

Roku 1987 Asahara opět změnil jméno hnutí, tentokrát již na název, pod kterým se dostalo do všeobecného podvědomí - Óm šinrikjó.

Důvodem proč Asahara z klubu jógy vytvořil charismatické náboženství, byl pravděpodobně fakt, že jej mnozí jeho žáci začínali překonávat v duchovních disciplínách, jež Asahara vyučoval, a jeho pozice tím byla ohrožena.⁸⁴

Součástí Asaharova učení byl již od počátku milenialismus, Šókó kázal o válečném konfliktu⁸⁵, o zatopení japonských ostrovů a dalších katastrofách, které se měly uskutečnit v roce 1999.⁸⁶ Tuto svou předpověď ovšem v roce 1993 změnil na letopočet 1997⁸⁷ a koncem roku 1994 prohlásil, že Armageddon přijde na závěr roku 1995⁸⁸. Na druhou stranu ale

⁷⁷ READER, Ian. A Poisonous Cocktail? Au Shinrikyo's Path to violence. Nordic Institute of Asian Studies Books, 1997, str. 30. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 130.

⁷⁸ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 74.

⁷⁹ Další Asaharovou publikací byla kniha *Den zkázy* (1989), ve které Šókó čerpá z Janova zjevení při svých předpovědích budoucnosti. Následující knihou bylo *Od zkázy k prázdnotě: Co bude následovat po dni zkázy*. Na začátku devadesátých let vyšly Asaharovi i tyto publikace pojednávající o apokalypse - *Pravda o zkáze lidstva, Tajné proroctví Nostradamovo, Prohlašuji se Kristem a Prohlašuji se Kristem II* a mnohé jiné. Tamtéž, str. 101.

⁸⁰ Tamtéž, str. 74.

⁸¹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 127.

⁸² BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 76.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž, str. 77.

⁸⁵ Asahara byl velmi ovlivněn Nostradamovými proroctvími, z nichž jedno hovoří o příchodu „krále hrůzy“ roku 1999. READER, Ian. Japan, in: LANDES, Richard A. (ed.), *Encyclopedia of Millennialism and Millennial Movements*, Routledge, 2000, str. 200. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 128.

⁸⁶ READER, I. A Poisonous Cocktail? ... str. 24. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 127 – 128.

⁸⁷ READER, I. A Poisonous Cocktail? ... str. 60 – 61. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 139.

⁸⁸ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 111.

Asahara z počátku rovněž nabízel svým stoupencům ochranu a spasení před těmito katastrofami,⁸⁹ útočištěm jim mělo být bájně království Šambhala.⁹⁰ Šókó chtěl vytvořit samostatné tzv. lotosové vesnice, jež by byly na okolním světě naprosto nezávislé a svým obyvatelům by poskytly nejen zdravotní, sociální, pracovní, ale i vzdělávací jistoty.⁹¹ V těchto komunitách měli žít tzv. šukéšové, bojovníci, kteří díky asketickému způsobu života nabyli určité duchovní schopnosti. Asahara chtěl získat nejméně třicet tisíc těchto bojovníků.⁹² V letech 1985 – 1988, se hnutí „Óm šinrikjó soustředilo na získávání a výcvik šukéšů. Tito většinou mladí lidé (...) opouštěli své rodiny a zaměstnání, přerušovali jakékoli styky s vnějším světem a převáděli veškerý majetek na hnutí Óm šinrikjó.⁹³ Dalším Asaharovým cílem bylo vytvořit do roku 1993 nejméně dvě centra Óm šinrikjó ve všech zemích.⁹⁴

Touto dobou se pravděpodobně začalo hnutí projevat více násilnický. Asahara považoval asketismus za jedinou cestu ke spáse a tvrdě jej začal vyžadovat na šukéších. V roce 1988 byla násilím k askezi přinucena Tomoto⁹⁵ a koncem roku zemřel při asketických praktikách, které již byly životu velmi nebezpečné, Terajuki Majima⁹⁶. Pravděpodobně kvůli této nehodě byl zavražděn Šúdži Taguči, jenž chtěl ze strachu z hnutí vystoupit.⁹⁷ „Stal se proto zřejmě prvním, na němž bylo uplatněno Asaharovo pojetí ritu poa⁹⁸. Podle Asahary jsou totiž ti, kdo odmítnou jeho spasitelskou roli, natolik zatíženi špatnou karmou, že se musejí

V listopadu 1995, což byl plánovaný termín apokalypsy, měl Asahara v plánu nad Tokiem vypustit sarin z vrtulníku. LIFTON, Robert Jay. *Destroying the World to Save it. Aum Shinrikyô, Apocalyptic violence, and the New Global Terrorism*. Henry Holt and Company, 1999. str. 40. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 141.

⁸⁹ Údajně Asahara věřil, že před Armageddonem dokáže spasit i lidi mimo hnutí. BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 84.

⁹⁰ WESSINGER, Catherine. *How the Millennium Comes Violently. From Jonestown to Heaven's Gate*. Seven Bridges Press, 2000, str. 128 – 129. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 128. Viz též BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 78.

⁹¹ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 78.

⁹² READER, I. *A Poisonous Cocktail? ...* str. 24. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 128 – 129.

⁹³ READER, I. *A Poisonous Cocktail? ...* str. 26. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 129.

⁹⁴ READER, Ian. *Imagined Persecution. Aum Shrinkyô, Millennialism, and the Legitimation of Violence*. in: WESSINGER, Catherine (ed.), *Millennialism, Persecution, and Violence, Historical Cases*. Syracuse University Press 2000, str. 169 – 170. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 129.

⁹⁵ READER, Ian. *Dramatic Confrontations: Aum Shinrikyô against the World*. In: BROMLEY, David G., MELTON, J. Gordon (eds.), *Cults, religion, and Violence*. Cambridge University Press, 2002, str. 196. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 131.

⁹⁶ LIFTON, R. J. *Destroying the World to Save it ...* str. 128, 261 – 262. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 131.

⁹⁷ READER, I. *A Poisonous Cocktail? ...* str. 28. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 131.

⁹⁸ „Původní význam je posmrtný přenos vědomí do Buddhova světa.“ PARTRIDGE, Ch. *Encyklopedie nových náboženství ...* str. 261.

narodit v nižších světech. Pouze poa jim tuto karmu odnímá. Násilná smrt z rukou osvěceného a soucitného učitele se tak stává pro zemřelého výhodou.⁹⁹

První „lotosovou vesnicí“ bylo nově postavené ústředí hnutí Óm šinrikjó v prefektuře Šizuoka ve Fudžinomije. Zakládání těchto komunit bylo velmi finančně náročné a hnutí nezbytně potřebovalo nové finanční prostředky, které se rozhodlo získávat od svých členů.¹⁰⁰

Náboženské výcviky, prospekty a obřady byly za poplatky a jejich počet i cena vzrůstala. Některé z těchto obřadů či náboženských relikvií jsou popsány v kapitole níže (3.2.1 Sakamotův vliv na Óm šinrikjó str. 27). „Později byla mezi obřady zahrnuta „iniciace v bardu“. Bardo je stav mezi smrtí a znovuzrozením popsáným v *Tibetské knize mrtvých*.¹⁰¹ Při tomto obřadu byla členům hnutí pravděpodobně intravenózně podávána droga.

„Sám Asahara považoval své hnutí za buddhistické. Pro toto pojetí svědčí např. koncept šukéšů, představa existence barda, ritus poa, tantrické rity, využívající sexuality a mnoho dalších prvků. Řadu elementů Asahara přejal z dalších indických duchovních tradic, především ze šivaismu: např. myšlenku získání nadpřirozených schopností prostřednictvím odříkání, uctívání Šivy, obřad šaktipat, pojetí gurua a mnoho dalšího.“¹⁰² Stejně tak ale jeho učení obsahovalo prvky křesťanství, příchod mesiáše, závěrečnou bitvu mezi dobrem a zlem atd.¹⁰³

Koncem července roku 1989 vystoupil Asahara před vedoucími členy hnutí se svým plánem kandidovat ve volbách do dolní sněmovny parlamentu a již v srpnu hnutí založilo novou politickou stranu Šinritó, což v překladu znamená Strana pravdy.¹⁰⁴ Ve stejné době se Óm šinrikjó i přes komplikace podařilo získat náboženský status. Nicméně v době své registrace mělo hnutí pouze čtyři tisíce stoupenců¹⁰⁵, což byl poměrně nízký počet. „Zvláště nepříjemný musel být nízký počet šukéšů – roku 1990 jich bylo jen 537¹⁰⁶, což nejsou ani 2% plánovaného počtu. Neuskutečněn zůstal také plán na založení nejméně dvou center hnutí v každé zemi.“¹⁰⁷

⁹⁹ JUERGENSMEYER, Mark. *Teror v mysli Boží*. Brno: CDK, 2007, str. 150. in: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 132.

¹⁰⁰ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 79.

¹⁰¹ Tamtéž, str. 82.

¹⁰² VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 130.

¹⁰³ Tamtéž, str. 131.

¹⁰⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 84.

¹⁰⁵ WESSINGER, C. *How the Millennium ...* str. 130. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 134.

¹⁰⁶ READER, I. *A Poisonous Cocktail? ...* str. 29. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 134 – 135.

¹⁰⁷ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 134 – 135.

V této době, kdy se Óm šinrikjó dostalo ještě více do podvědomí lidí, si svým veřejným vystoupením vytvořilo nové problémy a to především s příbuznými dětmi, jež vstoupily do hnutí. Obhájcem těchto rodin se stal Cucumi Sakamoto (3.2.1 Sakamotův vliv na Óm šinrikjó, str. 27.), jokoamský právník, jenž byl i se svou rodinou zavražděn stoupenci Óm šinrikjó (3.4.1 Vražda Sakamoty, str. 32.).

Nicméně ani finančně náročná předvolební kampaň, ani odstranění Sakamoty, Asaharovi politickou moc nepřineslo, nebyl zvolen ani jeden kandidát z hnutí a to patrně z toho důvodu, že na voliče z volební kampaně Óm šinrikjó velmi dýchalo uctívání charismatického vůdce Asahary. Důsledkem těchto komplikací bylo výrazné ztenčení finančních prostředků hnutí, nemluvě o odchodu některých členů, kteří neunesli veřejnou potupu Óm šinrikjó po neúspěšných volbách.¹⁰⁸

V této době se Asaharovo apokalyptické vnímání budoucnosti ještě více prohloubilo. Později došlo k vyhocení situace a Šókó vyzýval své stoupence, aby se připravili na svou smrt v nadcházejícím Armageddonu. Změna v apokalyptických vizích Asahary byla nejspíše zapříčiněna větší uzavřeností hnutí a neustálými konflikty s většinovou společností.¹⁰⁹ Tyto vize v době války v Perském zálivu (1991) nabyly ještě většího rozsahu.

Asahara „již roku 1990 vydal příkaz k vývoji biologických zbraní a v dubnu téhož roku byly na stanici tokijského metra Kasumigaseki vypuštěny botulinové bakterie¹¹⁰, ovšem bez následků.¹¹¹ (...) Příslušníci hnutí se roku 1992 neúspěšně pokoušeli získat virus eboly v Zaire¹¹², od roku 1993 těžit uran v Austrálii¹¹³ i nakoupit ve větší míře špičkové technologie v USA.¹¹⁴ Na farmě, kterou Óm šinrikjó odkoupilo v Austrálii, chtěli členové nejen těžit uran, ale jak bylo později zjištěno, prováděli zde i testy sarinu¹¹⁵ na ovcích.¹¹⁶

¹⁰⁸ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 88.

¹⁰⁹ Tamtéž, str. 88 – 90.

¹¹⁰ K dalšímu vypuštění botulotoxinu došlo při svatbě v císařské rodině a rozšíření antraxu, oba pokusy byly neúspěšné. Poslední pokus rozšíření botulotoxinu proběhl 15. března 1995 na stanici metra Kasumigaseki. LIFTON, R. J. *Destroying the World to Save it ...* str. 39, 187 – 188. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 140, 147.

¹¹¹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 138.

¹¹² WESSINGER, C. *How the Millennium ...* str. 145. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 138.

¹¹³ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 98 – 99.; Také: WESSINGER, C. *How the Millennium ...* str. 146. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 138.

¹¹⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 99 – 101; Také: LIFTON, R. J. *Destroying the World to Save it ...* str. 190. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 138.

¹¹⁵ = Isopropylester kyseliny methylfluorfosforečné; kapalina bez barvy a zápachu. BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 115.

¹¹⁶ Tamtéž, str. 99.

Další událostí, ke které došlo v roce 1990¹¹⁷ byl konflikt mezi Óm šinrikjó a obyvateli vesnice Namino, která leží na ostrově Kjúšú. Obyvatelé Namina byli velmi znepokojeni přívalem členů Óm šinrikjó, kteří se podíleli na stavbě nového výcvikového tábora, jenž měl na parcele vzniknout. Po další vlně střetů mezi obyvateli Namina a Óm šinrikjó se vesnice rozhodla odkoupit pozemky zpět téměř za dvojnásobnou cenu. Tímto přišlo hnutí na další způsob získávání finančních prostředků, který později několikrát zopakovalo.¹¹⁸ (3.3 Chování většinové společnosti vůči Óm šinrikjó, str. 30.)

Na stále nepříznivější situaci reagovalo Óm šinrikjó zvýšenou agitací na své laické stoupence, aby přešli žít do center hnutí mezi mnichy¹¹⁹, zpřetrhali kontakty s rodinou a odevzdali veškerý svůj majetek. Pro ty, kteří přišli žít do komunity Óm šinrikjó, bylo takřka nemožné odtamtud odejít. Nadále se hnutí snažilo upoutat pozornost potencionálních stoupců divadelními a tanečními představeními, či překladem buddhistických textů do současné japonštiny.¹²⁰

Další činností, kterou si Óm šinrikjó chtělo zajistit finanční příjmy, bylo zakládání či kupování společností.¹²¹ „Komerční činnost Óm šinrikjó byla rozsáhlá¹²² a patřily k ní restaurace, síť obchodů prodávajících bentó (japonské svačiny v krabičce), (...), fitness centra, hlídání dětí, obchody s nudlemi, seznamovací služby, cestovní kanceláře, nemocnice a lékařské kliniky i velice lukrativní výroba osobních počítačů.“¹²³ Vzhledem k tomu, že v těchto společnostech pracovali členové hnutí bez nároku na mzdu a firmy sídlily v objektech patřících Óm šinrikjó, režijní náklady na chod těchto agentur byly velmi nízké. Většina společností byla fingovaná a měla za úkol vyřizovat záležitosti, se kterými hnutí nechtělo být spojováno. Tímto způsobem se Óm šinrikjó například dostávalo k chemickým látkám pro svůj zbrojní program. Společnosti hnutí začaly později vznikat i za hranicemi

¹¹⁷ „Ve snaze znovu získat a sjednotit své stoupence a zvýšit jejich počet, zejména počet členů komunit, rozhodl se Asahara v dubnu 1990 uspořádat neblaze proslulý seminář na ostrově Išigakidžima.“¹¹⁷ Tímto školením se Asaharova situace příliš nezlepšila, přes přemrštěné cestovní výdaje, jež si členové hnutí zaplatili, po skutečnost, že byl seminář předčasně ukončen kvůli bouři a nedostačujícím ubytovacím podmínkám, byla tato snaha velmi neúspěšná. BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 88. „Od semináře na ostrově Išigakidžima roku 1990 byl v hnutí ještě více preferován komunitní způsob života. Uzavřenost přispěla k další eskalaci napětí ve vztahu s většinovou společností.“ READER, I. A *Poisonous Cocktail?* ... str. 49. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 139.

¹¹⁸ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 91.

¹¹⁹ Stoupenci byli rozděleni na laické věřící, žijící mimo komunitu a na mnichy, obývající centra Óm šinrikjó. Tamtéž, str. 80.

¹²⁰ Tamtéž, str. 94 – 95.

¹²¹ Tamtéž, str. 95.

¹²² „Dohromady sekta vlastnila a řídila více než třicet pět společností a agentur.“ Tamtéž, str. 96.

¹²³ Tamtéž, str. 95.

Japonska, ze zahraničních firem byly zvláště významné ty v Rusku a Spojených státech amerických.¹²⁴

Mezi společností Óm šinrikjó patřila i klinika, přes kterou hnutí získávalo chemické látky a pravděpodobně se skrze ni zbavovalo lidí, kteří hnutí opustili nebo to měli v plánu. V roce 1994 byl zavražděn Kótaró Očida¹²⁵, který se pokusil pomoci synovi jedné „hospitalizované“ ženy s jejím únosem z kliniky.¹²⁶

V Rusku se hnutí dařilo získávat nové členy, čemuž věnovali velkou část své energie. Stejně jako v Japonsku měli stoupenci Óm šinrikjó největší zájem o vzdělané mladé lidi. Přibližný počet přívrženců hnutí v Rusku v roce 1995 byl okolo třiceti pěti tisíc členů a dalších padesát pět tisíc laických stoupenců navštěvovalo příležitostně semináře tohoto hnutí.¹²⁷

Nejvyšším zájmem, který Óm šinrikjó v Rusku sledovalo, bylo ovšem získávání nových zbraní pro svou militarizaci.¹²⁸ Vzhledem k apokalyptické budoucnosti, kterou Asahara očekával, se hnutí snažilo co nejvíce vyzbrojit¹²⁹, aby se v nadcházející válce proti Spojeným státům mohlo bránit odpovídajícími zbraněmi.¹³⁰

„V téže době začal Asahara zdůrazňovat to, čemu se říká tantrická vadžrajána, neboli „diamantová cesta“ k vysvobození. Ačkoliv si guru tento termín i některá cvičení vypůjčil z esoterické formy tibetského buddhismu, značně je překroutil.“¹³¹

Roku 1993 byl v Kamikuišiki¹³² zahájen provoz nového technologického zařízení, které Óm šinrikjó umožnilo dokonalejší výrobu a testování chemických a biologických

¹²⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 96.

¹²⁵ Asahara donutil syna ženy, jenž se na únosu podílel, aby Očida sám uškrtil v rámci ritu poa. LIFTON, R. J. *Destroying the World to Save it ...* str. 161 – 163. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 143.

¹²⁶ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 143.

¹²⁷ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 97.

¹²⁸ Tamtéž, str. 97 – 98.

¹²⁹ Hnutí vlastnilo např. civilní verzi ruského vrtulníku, plynové masky, nervový plyn sarin a plyn VX, software, jenž jim umožňoval virtuálně slučovat různé chemické látky, samopaly AK-74 atd. Tamtéž, str. 101 – 105.

¹³⁰ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 138.

¹³¹ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 102.

¹³² TRINH, Sylvaine, HALL, John R. *The violent Path of Aum Shinrikyô*. in: HALL, John R. et al. *Apocalypse Observed. Religious Movements and Violence in North America, Europe and Japan*. Routledge, 2000 str. 89. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 140.

zbraní¹³³, zvláště pak nervového plynu sarinu, který byl u Asahary ve velké oblibě¹³⁴ díky jednoduchému postupu výroby.¹³⁵

„Na rozdíl od ostatních náboženství v Japonsku bylo ovšem Óm šinrikjó organizováno jak nábožensky¹³⁶ tak i politicky, a to stejně jako japonská vláda, včetně všech ministerstev¹³⁷ a úřadů¹³⁸ a to především od roku 1994, kdy se Asahara prohlásil za „svatého císaře“ a připravoval se na ujetí vlády po Armageddonu.¹³⁹

V srpnu roku 1994 došlo k útoku sarinem na Macumoto, o čemž pojednává celá kapitola níže (3.4.2. Útok na Macumoto, str. 33.).

V průběhu roku 1994 došlo v řadách Óm šinrikjó k zatčením některých členů pro podezření z vloupání do několika společností, v nichž se stoupenci hnutí snažili zcizit plány na výrobu laserových zbraní.¹⁴⁰ Touto dobou přišlo Óm šinrikjó na nový způsob získávání finančních prostředků, začalo vyrábět drogy a nezákonná farmaka pro japonské podsvětí.¹⁴¹

V tomto roce nastal také problém v laboratořích hnutí ve vesnici Kamikuišiki, odkud unikl sarin a zamořil přilehlé okolí střediska, kde uhynula vegetace, což přilákalo pozornost zdejších rolníků, kteří se obrátili na policii (také: 3.4.2 Útok na Macumoto, str. 33). Poté, co byly ve vzorcích půdy odebraných v Kamikuišiki nalezeny stopy látek potřebných pro výrobu sarinu, Asahara zpanikařil a nařídil laboratoře přestavět na novou svatyni, což bylo dokončeno začátkem roku 1995.¹⁴² Jak již bylo řečeno výše Asahara nakonec posunul termín Armageddonu na rok 1995, jeho vizím dodalo váhu obrovské zemětřesení v Kóbe, k němuž došlo 17. ledna 1995.¹⁴³

V této době hnutí velmi tvrdě trestalo odpadlíky, kterým se náhodou podařilo utéci, výjimkou nebyly únosy ani vraždy¹⁴⁴, či kritiky zvenčí, jenž si dovolili vystoupit proti Óm

¹³³ WESSINGER, C. How the Millennium Comes Violently ... str. 144. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 140.

¹³⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu*. ... str. 125. in: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 141.

¹³⁵ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 108.

¹³⁶ Existovalo sedm duchovních stupňů. Asahara se nazýval *sonši*, těsně pod vůdcem byli tzv. „praví velcí mistři“ – *seitaiši*; *seigoši* – 3. stupeň tzv. praví osvícení mistři, dále pak *svámí* – znalci jógy, mniši *samana* a laičtí členové. Tamtéž, str. 109.

¹³⁷ Např. ministerstvo obrany, zdravotnictví, školství atd. Tamtéž, str. 110

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 145.

¹⁴⁰ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 106.

¹⁴¹ Tamtéž, str. 104.

¹⁴² Tamtéž, str. 122 – 123.

¹⁴³ LIFTON, R. J. *Destroying the World to Save it* ... str. 131 – 132. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 146.

¹⁴⁴ WESSINGER, C. *How the Millennium* ... str. 146 – 147. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 145.

šinrikjó. „Ve druhé polovině roku 1994 byl vypuštěn smrtící plyn fosgen do bytu novinářky Šókó Egawa, která se angažovala ve prospěch těch, kdo se cítili být obětí hnutí Óm šinrikjó.“¹⁴⁵ Téhož roku byl plynem VX napaden i Noboru Mizuno, který poskytl azyl šesti bývalým členům hnutí. Další obětí útoku plynem VX, která jako jediná z těchto tří atentát nepřežila, byl muž, jehož hnutí podezíralo, že pracuje jako tajný agent.¹⁴⁶

Touto dobou již policie začínala tušit, že za útokem na Macumoto může být Óm šinrikjó, které se tomuto nařčení tvrdě bránilo argumentací, že naopak jeho členové byli oběťmi sarinového útoku.¹⁴⁷

Nyní již tedy činnost Óm šinrikjó neregistrovaly pouze sdělovací prostředky, ale i policie, která pouze čekala na příležitost, jak hnutí jeho aktivity dokázat. Tato možnost se státní bezpečnosti naskytla po únosu Kijoši Karija, jenž poskytl úkryt své sestře, bývalé člence Óm šinrikjó. Po zmizení Kariji, který při výslechu v komplexu hnutí zemřel patrně kvůli dávce thiopentalu, jenž mu členové podali, vedly všechny stopy k mladému členovi hnutí, na jehož jméno byla v autopůjčovně pronajata dodávka použitá k únosu.¹⁴⁸ Další komplikací, jež mohla Asaharu vyděsit bylo zatčení tří členů hnutí Óm šinrikjó, které proběhlo 19. března, v jejich pobočce v Ósace.¹⁴⁹

Dále Asaharu znepokojila zpráva, že na 22. března policie plánuje zásah v Kamikuišiki, tuto informaci náhodou získali dva členové hnutí.¹⁵⁰

Všechny tyto události vedly Asaharu k rychlé reakci, kterou nakonec byl útok na tokijskou podzemní dráhu (3.4.3. Útok na tokijské metro, str. 37.), jenž se uskutečnil 20. března 1995.¹⁵¹

Po útoku na tokijské metro předpovídal Asahara další útoky a blížící se apokalypsu a to především na 15. dubna, i když se v tento den nic mimořádného nestalo, život v Tokiu byl touto předpovědí paralyzován.

I přes rozsáhlé vyšetřování sarinového útoku na tokijské metro, jehož pachatelé nebyli prozatím známi, policie plánovaný zásah neodvolala. V tuto dobu ještě Óm šinrikjó

¹⁴⁵ READER, I. A Poisonous Cocktail ... str. 38. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 145.

¹⁴⁶ WESSINGER, C. How the Millennium ... str. 124. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 145.

¹⁴⁷ READER, I. A Poisonous Cocktail? ... str. 84. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 146.

¹⁴⁸ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 126 – 129. Také: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 146 – 147.

¹⁴⁹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 147.

¹⁵⁰ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 129.

¹⁵¹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 147.

nepodezírala, ale pouze hledala ostatky Kariji.¹⁵² „Více než dva a půl tisíce policistů udeřilo na pětadvacet úřadů, objektů a komplexů patřících sektě Óm šinrikjó.“¹⁵³ Přestože v komplexech hnutí našli policisté velké množství chemických látek, neměli stále usvědčující důkazy, neboť přechovávání, či výroba chemikálií nebyla v Japonsku v této době ještě nelegální¹⁵⁴. V objektech Óm šinrikjó našli mnoho zadržovaných osob, z nichž některé nutně potřebovaly lékařské ošetření.¹⁵⁵

Přestože se okolo hnutí stále více stahovala smyčka, se svou kriminální činností nepřestalo ani v následujících měsících. Jednou z obětí byl i policejní vyšetřovatel Takadži Kunimacu, jenž měl na starost prošetření Óm šinrikjó.¹⁵⁶ Kunimacu byl těžce zraněn, z čehož byl později obviněn člen Óm šinrikjó.¹⁵⁷ „Následovalo několik neúspěšných pokusů o útoky otravnými plyny ve vlacích na trase Tokio – Jokohama.“¹⁵⁸ Dalším bezvýsledným pokusem bylo vypuštění kyseliny kyanovodíkové ve stanici Šindžuku.¹⁵⁹ Následoval i bombový útok na premiéra Jukia Aošima¹⁶⁰, jenž oznámil své rozhodnutí zrušit náboženský status Óm šinrikjó,¹⁶¹ dopisní bomba však zranila jeho sekretáře Masaakiho Ucumiho.¹⁶²

V dubnu došlo k zatýkání v řadách členů Óm šinrikjó¹⁶³, kterému se nevyhnuli ani nejvyšší představitelé hnutí,¹⁶⁴ a přestože určitou dobu bylo místo Asaharova pobytu policii neznámé, byl 16. května 1995 zatčen také¹⁶⁵ - v jednom z objektů Óm šinrikjó, spolu s velkou hotovostí.¹⁶⁶

¹⁵² READER, I. A Poisonous Cocktail? ... str. 2 – 3. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 148.

¹⁵³ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 148.

¹⁵⁴ Tamtéž, str. 150.

¹⁵⁵ Tamtéž, str. 150 – 151.

¹⁵⁶ LIFTON, R. J. Destroying the World to Save it ... str. 41. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 148.

¹⁵⁷ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 155 – 156, 172 – 173. in: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 148 – 149.

¹⁵⁸ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 147.

¹⁵⁹ READER, I. A Poisonous Cocktail? ... str. 87; LIFTON, R. J. Destroying the World to Save it ... str. 41. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 149.

¹⁶⁰ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 160.

¹⁶¹ Tamtéž, str. 165.; Také: READER, I. A Poisonous Cocktail? ...str. 87. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 149.

¹⁶² BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 165.

¹⁶³ Pouze za duben bylo zatčeno přes devadesát stoupenců hnutí. BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 158.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 149.

¹⁶⁶ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 164.

Další otřesnou událostí, jež jen prohloubila tragiku předešlých dní, byla brutální vražda Hideo Muraie, hlavního z představitelů hnutí¹⁶⁷, která se odehrála před kamerami televizních reportérů.¹⁶⁸

„Celkem bylo zatčeno asi 200 osob a proti 192 byl veden soudní proces.“¹⁶⁹ Asahara byl roku 2004 spolu s dalšími třinácti členy odsouzen k trestu smrti.¹⁷⁰

Počet vražd, kterých se hnutí dopustilo je odhadován v rozmezí od 55 do 80¹⁷¹, dodnes je pohřešováno dvacet jedna osob¹⁷² a počet útoků se pohybuje okolo 17.¹⁷³ Někteří zavraždění byli pravděpodobně zpopelněni ve speciálně upravené peci v objektu Óm šinrikjó.¹⁷⁴

3.2.1 Sakamotův vliv na Óm šinrikjó

Cucumi Sakamoto výborný právník, který pracoval v advokátní kanceláři ve čtvrti Naka v Jokohamě, se stal velmi důležitým prostředníkem mezi většinovou společností a Óm šinrikjó. V roce 1989 kontaktovali Sakamotu rodiče dětí, jež byly členy hnutí. Sakamoto se již jednou do boje s novým náboženským hnutím pustil, a to konkrétně se Sjednocenou církví, proto v něho nešťastní rodiče vkládali velké naděje.¹⁷⁵

Příběhy rodin postrádajících své děti byly vždy téměř identické. Děti nejprve navštěvovaly sezení v Óm šinrikjó a později odešly žít k hnutí, odevzdaly mu veškerý svůj majetek a vzdaly se všech kontaktů s okolním světem, včetně rodiny a přátel. K Sakamotovi se dostávaly i informace, ve kterých se hovořilo o okultních praktikách, užívání narkotik nebo pití lidské krve. Policie ve většině případů neměla k zásahu kompetence, neboť děti byly již

¹⁶⁷ Hideo Murai byl odpovědný za útok na tokijské metro, vraždy, kterých se hnutí dopouštělo a pravděpodobně i za obchod s drogami. LIFTON, R. Jay. *Destroying the World to Save it ...* str. 125.; BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 103 – 104. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 149.

¹⁶⁸ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 159.

¹⁶⁹ VOSTRÁ, Denisa, Doslov. in: BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 194. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 150.

¹⁷⁰ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 150

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² MULLINS, Mark R. *Aum Shinrikyo as an Apocalyptic Movement.* in: ROBBINS, Thomas, PALMER, Susan J. (eds.). *Millennium, Messiahs, and Mayhem.* Routledge, 1997, str. 320. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 150.

¹⁷³ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 150.

¹⁷⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 170.

¹⁷⁵ Tamtéž, str. 24.

dospělé a zdržovaly se v Óm šinrikjó dobrovolně. Dalším důvodem, proč se dařilo hnutí dlouho provádět svou činnost, byl fakt, že Japonsko striktně dodržovalo zákony o zasahování do náboženských institucí.¹⁷⁶

Rodiče dětí se upínali k jediné naději, kterou pro ně představovala možnost podání žaloby k občanskému soudu. Ovšem většina právníků se do těchto sporů bála jít, kvůli agresivním protižalobám, jimiž bylo Óm šinrikjó známé. Důvodem, proč se Sakamota rozhodl zainteresovat do případu, byly přemrštěné poplatky spojené s členstvím v hnutí, jež v něm vyvolaly pocit, že Óm šinrikjó pouze využívá svého statusu náboženské organizace k získávání finančních prostředků od svých stoupenců.¹⁷⁷

Od prvního momentu, kdy Sakamota začal právně zastupovat Sdružení obětí Óm šinrikjó¹⁷⁸, se začal zajímat o historii a fungování hnutí. Do prvního formálního kontaktu s Óm šinrikjó se Sakamota dostal jako právník matky, jež požadovala setkání se svou dcerou, která byla jeho členkou. Nakonec se mu toto setkání podařilo zajistit. Uskutečnilo se ve Fudžinomije, což bylo hlavní ústřední hnutí. Kromě matky s dcerou se ho účastnili tři muži z Óm šinrikjó - Aojama, který právně zastupoval Óm, dva předáci Óm - Kijohide Hajakawa, Tomomicu Niimi a sám Sakamoto.¹⁷⁹

Koncem 80. let začalo hnutí obchodovat s „magickými“ nápoji a výrobky, jenž pocházely z těla vůdce Šoky Asahary. Nápoje se připravovaly většinou z jeho krve, vody do koupele a vlasů a prodávaly se za neuvěřitelně vysoké ceny. Za poplatek 10 tisíc dolarů byl novým členům nabízen zasvěcovací obřad, při kterém se pila Asaharova krev. Později Sakamoto právně zastupoval bývalého člena, který Óm šinrikjó žaloval za podvod a Sakamoto pevně věřil, že tyto poměry v hnutí mu pomohou Óm šinrikjó usvědčit.¹⁸⁰

Bývalý člen byl jedním z „vyvolených“, kteří prošli obřadem s pitím Asaharovy krve a stěžoval si, že žádného zvláštního duchovního prožitku nedosáhl. Aojama se pokusil několikrát Sakamotu přelstít, například tvrzením, že byla moc Asaharovy krve testována na zvláštní účinky na fakultě Kjótské univerzity, Sakamoto však všechna jejich tvrzení vyvrátil a tím se dostal do čela seznamu nepřátel Óm šinrikjó.¹⁸¹

Sakamoto svolal veřejně přístupnou schůzku obětí hnutí, ta se konala 11. října a přinesla spoustu nových kompromitujících zpráv. „Podle deníku Jomiuri šinbun Sakamoto o

¹⁷⁶ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 24.

¹⁷⁷ Tamtéž, str. 24 – 25.

¹⁷⁸ Toto sdružení vytvořili sami rodiče poškozených dětí. Tamtéž, str. 25.

¹⁷⁹ Tamtéž, str. 25 – 26.

¹⁸⁰ Tamtéž, str. 26 – 27.

¹⁸¹ Tamtéž, str. 27 – 28.

pět dní později v rozhlasovém telefonickém interview důrazně odsoudil podvodné a neetické praktiky sekty.¹⁸² Na toto obvinění hnutí reagovalo velmi rychle a bouřlivě. Po odvysílání rozhovoru byl Sakamoto zavalen letáčky, které jej velmi tvrdě napadaly, a telefonickými výhružkami. Téhož měsíce natočila TBS¹⁸³ se Sakamotou rozhovor pro nedokončený dokument o Óm šinrikjó, ve kterém se právník o hnutí opět vyjádřil velmi nevybíravě.¹⁸⁴

31. října poté, co se Asahara o interview dozvěděl, poslal „Aojamu, staršího stoupence Hajakawu a charismatického mluvčího sekty Fumihira Džójú“¹⁸⁵, aby v Sakamotově kanceláři v Jokohamě demonstrovali své schopnosti. Důkazy, které Óm šinrikjó údajně vlastnilo o testech prokazujících zázračné účinky vůdce krve, odmítli Sakamotovi ukázat.¹⁸⁶ Nepřesvědčili ho o účincích krve, ani nedonutili k veřejné omluvě Óm, jak původně měli v plánu, navíc jim právník těsně před tím, než odešli, oznámil, že „podává na Óm šinrikjó žalobu, která její oficiální status náboženství zpochybňuje“.¹⁸⁷

Druhého dne se konala schůzka členů nejvyššího vedení Óm šinrikjó, na které Aojama informoval Asaharu o neúspěchu při rozhovoru se Sakamotou a o podané žalobě. Sakamoto dělal svou práci více než výborně, kdyby se žaloba skutečně dostala až k soudu, měl by velkou naději na výhru. Navíc Óm šinrikjó získalo oficiální status náboženství teprve 25. srpna 1989, a to po roční zkušební lhůtě. Pravděpodobnost, že by mu byl tento status odejmut byla příliš vysoká, stejně jako by byla zhacena jeho naděje na získání křesel v dolní sněmovně parlamentu¹⁸⁸ v dalších volbách v roce 1990. Hlavní představitelé Óm šinrikjó nemohli tyto komplikace riskovat a tím byl osud Sakamoty a jeho rodiny zpečetěn.¹⁸⁹

V tu samou dobu vedli tři muži - Kijohide Hajakawa¹⁹⁰, Hideo Murai a Kazuaki Okazaki, mocenský zápas o druhou nejvyšší pozici v hnutí. Této skutečnosti využil Asahara, všechny tři muže si k sobě pozval na schůzku, která se konala 2. listopadu ve Fudžinomije a měla rozhodnout o způsobu likvidace nepohodlného soupeře. Velitelem skupiny, která měla

¹⁸² BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 28.

¹⁸³ Velká japonská televizní stanice (Tokyo Broadcasting systém). Tamtéž.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Tamtéž, str. 29.

¹⁸⁸ Japonské národní shromáždění, Kokkai. Tamtéž.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ Pravou rukou Asahary se nakonec stal Hajakawa. Okazaki byl později obviněn z krádeže několika milionů z pokladny hnutí a ve strachu uprchl. Roku 1995 byl v rodné prefektuře Jamaguči zatčen policií za přípravu vraždy Šúdzího Tagučiho, kterého členové hnutí uškrtli o šest let dříve. Tamtéž, str. 30.

provést Sakamotův únos byl Hajakawa, Okazaki byl řidičem, dalším byl Hideo Murai, ke skupině se připojil i lékař Tomomasa Nakagawa, Tomomicu Niimi a Sator Hašimoto.¹⁹¹

3.3 Chování většinové společnosti vůči Óm šinrikjó

Již v době, kdy Óm šinrikjó žádalo státní aparát o přidělení náboženského statusu, měli členové podezření, že jim byrokracie nechce vyjít příliš vstříc kvůli stížnostem rodičů dětí, které odešly žít do komunity hnutí. Na nepřilíšnou ochotu byrokratů odpověděli demonstracemi před úřadem vlády (1989).

V témže roce Asahara veřejně oznámil, že hnutí má zhruba čtyři tisíce laických stoupenců a tři sta osmdesát mnichů, na což reagoval časopis *Sunday Mainichi*, který vydal několik článků, jež hnutí ostře kritizovaly za jeho praktiky při opatrování peněžních darů od svých stoupenců a metody získávání nových členů hnutí.¹⁹² „Články popisovaly hlavně odcizení dospělých dětí od rodin v důsledku jejich konverze ke hnutí Óm šinrikjó. (...) Na novinové články reagovali další příbuzní těchto konvertitů, noviny zprostředkovaly kontakt mezi nimi a na jeho základě vznikla Společnost obětí Óm šinrikjó.“¹⁹³

Další velmi konfliktní situace nastala mezi vesnicí Namino a členy hnutí (tato situace byla již zmíněna v kapitole 3.2 Historie Óm šinrikjó). Obyvatelé Namina byli velmi zděšeni z pobytu a činnosti členů Óm šinrikjó a snažili se proti jejich fungování ve svém okolí usilovně bránit. Usedlíkům z Namina se nelíbilo chování stoupenců hnutí, kteří nerespektovali zvyky a pravidla vesnice a navíc je znepokojovaly i zprávy, které se o Óm šinrikjó šířily ve sdělovacích prostředcích. Nakonec bylo vše vyřešeno domluvou, vesnice odkoupila pozemek zpět.¹⁹⁴ Tento postup hnutí zopakovalo ještě několikrát. Téměř vždy vesnice odkoupily parcely nazpět, ze strachu, že by se Óm šinrikjó mohlo usadit v jejich blízkosti.¹⁹⁵ „Další spory vznikly kvůli obavám místních obyvatel, že je stoupenci hnutí převýší v počtu a že získají vliv v místních samosprávách. Úřady kvůli těmto obavám dokonce porušovaly zákony a hnutí Óm šinrikjó se pak spravedlnosti dovolávalo u vyšších

¹⁹¹ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 30 – 32.

¹⁹² Tamtéž, str. 85.

¹⁹³ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 133.

¹⁹⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 90 – 91.

¹⁹⁵ Tamtéž.

instancí.¹⁹⁶ Tímto se konflikt mezi většinovou společností a hnutím Óm šinrikjó neustále stupňoval.

Na druhou stranu se ale našlo i několik religionistů, kteří hájili hnutí před většinovou společností. Po útoku na Macumoto, kdy bylo již Óm šinrikjó považováno za možného pachatele, vystoupil na podporu hnutí japonský religionista Šimada Hiromi, stejně tak učinil i po útoku na Tokijské metro, v době kdy policie ještě neznala pachatele. Kvůli své angažovanosti ve prospěch hnutí se později musel zřici profesorského povolání na univerzitě.¹⁹⁷

Stejně špatnou pověst si vytvořila i americká čtveřice religionistů, z nichž dva byli velmi uznávaní - James R. Lewis a J. Gordon Melton, když roku 1995 přijali pozvání Óm šinrikjó. Melton měl podezření, že japonská společnost neoprávněně viní Óm šinrikjó ze spáchaných útoků a považoval tento akt za projev nedodržování svobody náboženství. Přestože si na konci svého pobytu byl J. G. Melton, na rozdíl od R. Lewise, téměř jistý, že za útokem skutečně stojí toto hnutí, oba religionisté se velmi zajímali o to, jak Japonsko dodržuje svobodu vyznání, což ve světle předešlých útoků, japonská většinová společnost nesla velmi nelibě.¹⁹⁸

3.4 Přechyiny vůči většinové společnosti, kterých se Óm šinrikjó dopustilo

Jak už bylo řečeno výše, Óm šinrikjó mělo na svědomí jednak menší přechyiny vůči japonským zákonům, např. podvody, omezování osobní svobody atd., stejně jako obrovské delikty jako únosy, vraždy, útok na Macumoto, útok na tokijskou podzemní dráhu aj. Těmi nejdůležitějšími událostmi se budou zabývat další kapitoly (3.4.1 Vražda Sakamoty, 3.4.2 Útok na Macumoto, 3.4.3 Útok na tokijské metro).

¹⁹⁶ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 136 – 137.

¹⁹⁷ READER, I, Scholarchip, Aum Shinrikyô, and Academic Integrity, *Nova Religio* 3 (2), 2002, str. 371. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 58 – 59.

¹⁹⁸ READER, I, Scholarchip, Aum Shinrikyô, and Academic Integrity ... str. 372. in: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 59.

3.4.1 Vražda Sakamoty

Poté, co vyplul na povrch osud Sakamotovy rodiny¹⁹⁹, se objevilo několik variant, jak k vraždám došlo. S touto verzí přišly v roce 1995 japonské noviny.

Původní plán, jenž vznikl na schůzce skupiny s Asaharou, počítal pouze s vraždou a zmizením Sakamoty, nikoli celé jeho rodiny. Změnu záměru zapříčinilo jejich nedokonalé naplánování situace, které počítalo s variantou, že Sakamoto bude unesen při cestě ze zaměstnání. Chyba nastala v načasování, neboť se jednalo o den, kdy Japonsko slaví důležitý státní svátek²⁰⁰, a tudíž byl Sakamoto doma s rodinou.²⁰¹

Nakonec byl šestičlennou²⁰² skupinou zavražděn Cucumi Sakamoto s manželkou Satoko a synem Tacuhikem. Matka se synem údajně zemřeli po vpichu kyanidu draselného, jenž jim do těla vpravil Dr. Tomomas Nakagawa, Cucumi byl zabit uškrcením.²⁰³

Během soudního procesu proti Nakaqawovi, který se konal o půl roku později od prohlášení japonských novin, tedy v roce 1996, se objevila další verze průběhu útoku. Údajně byli všichni členové uškrceni a dítě bylo udušeno, tuto variantu měl sdělit prokurátor soudu.²⁰⁴

Druhou částí plánu bylo nechat zmizet všechna tři těla, která byla odvezena připravenými automobily. Skupina měla velké štěstí, neboť večer před tím Japonsko slavilo státní svátek, proto byly ulice prázdné a většina lidí tvrdě spala.²⁰⁵

Těla nemohla být zpopelněna, neboť se Asahara bál přilákání pozornosti, tudíž je jeho stoupenci rozdělili a zakopali v jiných prefekturách²⁰⁶, aby co nejvíce ztížili jejich identifikaci.²⁰⁷

Zmizení Sakomoty a jeho rodiny přesto Óm šinrikjó nevyřešilo všechny problémy. Právníkovi kolegové na spory mezi Sakomotou a hnutím rozhodně nezapomněli, navíc Nakagawa v bytě Sakamotových omylem upustil znak Óm šinrikjó²⁰⁸. V okamžiku, kdy se

¹⁹⁹ Zmizení rodiny Sakamotových bylo zveřejněno 15. listopadu. BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 35.

²⁰⁰ Kulturní den = Bunka no hi. Tamtéž, str. 33.

²⁰¹ Tamtéž, str. 32 – 33.

²⁰² Jiné zdroje uvádějí čtyřčlennou skupinu. READER, I. *A Poisonous Cocktail?* ... str. 40. WESSINGER, C. *How the Millennium* ... str. 123. in: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí*. ... str. 134.

²⁰³ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 21 – 35.

²⁰⁴ Tamtéž, str. 22.

²⁰⁵ Tamtéž, str. 23.

²⁰⁶ Sakamotovo tělo bylo nalezeno v prefektuře Niigata, jeho žena byla zakopána v prefektuře Tojama a dítě bylo pochováno v prefektuře Nagano. Těla byla nalezena po 6 letech od vraždy a to díky výpovědím členů vražedné skupiny Óm šinrikjó. Tamtéž, str. 34.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ Tzv. Puruša, odznak, který za zásluhy dostávají starší členové hnutí, kteří dosáhnou určité úrovně duchovního vzdělání. Tamtéž.str. 35.

tato informace dostala do rukou Asahary, nařídil hromadnou výrobu těchto odznáček. Óm šinrikjó později tvrdilo, že jsou odznaky běžně dostupné nejen pro všechny členy hnutí, ale i celou společnost. Óm šinrikjó se poměrně úspěšně snažilo zabránit jakékoli zmínce o hnutí v mediálních prostředcích. Pořádalo tiskové konference pod podmínkou, že nebude v novinách zmíněno jeho jméno, či jeho stoupenců a komukoli, kdo by dával zmizení Sakamotových do souvislosti s Óm šinrikjó hrozilo hnutí žalobou.²⁰⁹

„Všichni členové vražedné skupiny, jež má na svědomí smrt Sakamotových, patřili až na jednu výjimku mezi starší stoupence Óm šinrikjó a k důvěrným přátelům vůdce sekty Šóky Asahary – muže, který si vraždy objednal.“²¹⁰ Sator Hašimoto představoval onu jedinou výjimku a to díky svým schopnostem v bojových uměních.

Při soudním procesu vypluly na povrch i ony motivy, které Óm šinrikjó pro vraždu mělo (1995). Plán na vraždu Sakamoty vznikl v okamžiku, kdy se členové hnutí dozvěděli o interview na stanici TBS, ve kterém Sakamota ostře vystupuje proti Óm šinrikjó. Nakonec se ukázalo, že členové Óm šinrikjó viděli předtočený rozhovor se Sakamotou a na základě toho požadovali odvolání vysílání pořadu. Tento postup TBS vyvolal celou řadu diskuzí o chování mediálních prostředků. Po zmizení Sakamoty a jeho rodiny televize vysílání zrušila, později se odvysílala pouze část rozhovoru.²¹¹

3.4.2 Útok na Macumoto

„Byl to úplně obyčejný večer, dokud nezemřeli psi.“²¹² Druhou kapitolu bych ráda začala úvodní větou z článku Andrewa Marschalla „Ve vzduchu je smrt“. Článek pojednává o sarinovém útoku na Macumoto a o Jošijukim Kónovi, který byl z útoku neprávem obviněn.

„Macumoto, „město hor“, leží u břehů řeky Takase v prefektuře Nagano na japonském ostrově Honšú.“²¹³

Poprvé byl nervový plyn sarin neúspěšně testován, při útoku hnutí na „Daisakua Ikedu, vůdce velké buddhistické organizace Sóka gakkai.“²¹⁴ Ikedu chtěli zasáhnout při jeho

²⁰⁹ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 35 – 36.

²¹⁰ Tamtéž, str. 23.

²¹¹ Tamtéž, str. 22 – 23.

²¹² MARSHALL, Andrew, článek „Ve vzduchu je smrt“, Tokyo Journal, 1995. Citováno z knihy BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 13.

²¹³ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 41.

přednášce v jedné tokijské budově. Rozprašovací systém ve speciálně upraveném voze ale selhal a místo toho, aby se sarin šířil ven, začaly jeho výpary vnikat do kabiny vozu. Přes tento technický problém se útočníkům podařilo nepozorovaně opustit místo činu.²¹⁵

Při prvním pokusu pravděpodobně nastal problém při přeměně kapalného sarinu na plynný stav²¹⁶. Vědci z Óm šinrikjó se ze svých chyb poučili.

27. června 1994 měla jednotka Óm šinrikjó poprvé otestovat nově vyrobený nervový plyn sarin, který vznikl v chemické laboratoři u hory Fudži. Členové hnutí neměli ani ponětí o účinnosti plynu, či jak ho nejlépe rozšířit. Nakonec byl pro tento účel přestavěn chladicí vůz.²¹⁷

Cílem útoku měla být budova soudu²¹⁸, a to díky Asaharově antipatii vůči třem soudcům, kteří právě rozhodovali v právním sporu mezi hnutím a majitelem pozemku, který hnutí, jež vystupovalo pod jménem cizí společnosti, parcelu prodal. Poté, co bývalý majitel pozemku zjistil, kdo byl pravý kupce, podal na hnutí žalobu a Óm šinrikjó pravděpodobně nemělo příliš velkou naději na vítězství tohoto právního sporu.

Díky zpoždění, které skupina získala dvěma zastávkami, dorazili členové na místo až po 5. hodině odpoledne. Tímto zdržením vzal původní plán za své a zpoždění pravděpodobně zachránilo velké množství nevinných lidí, kteří by se v okolí přes den pohybovali, včetně oněch tří soudců, kteří již odešli do svých domovů²¹⁹.

„V tomto okamžiku by zkušenější a profesionálnější skupina teroristů s akcí pro ten den skončila a vrátila by se zpátky na základnu, aby zpřesnila časový plán a počkala na vhodnější příležitost.“²²⁰ Týmu ovšem velel Hideo Murai a byl pevně rozhodnut vykonat původní plán, dle Asaharových rozkazů a jeho šestičlenná jednotka ho v tomto přesvědčení utvrzovala.²²¹

Hideo Murai odjel do Macumota tři dny před sarinovým útokem, aby našel nejvhodnější místo pro rozšíření sarinu u soudní budovy²²².

²¹⁴ BRACKETT, D. W, *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 39.

²¹⁵ Tamtéž.

²¹⁶ Při pokojové teplotě je sarin kapalný – musí se zahřát. Tamtéž, str. 40.

²¹⁷ Vědci „vyvinuli nový, počítačem kontrolovaný rozprašovací systém, jenž sestával ze tří nádrží na kapalným sarin, z ohříváče k dosažení správné teploty, při níž vznikají jedovaté výpary, a z větráku, pomocí něhož se výpary rozšíří do vzduchu.“ Tamtéž.

²¹⁸ Plyn měl být rozšířen odpoledne - hlavním vstupem do budovy. Tamtéž, str. 38.

²¹⁹ Soudci obývali společný činžovní dům. Tamtéž, BRACKETT, D. W, *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 42.

²²⁰ Tamtéž.

²²¹ Útoku se účastnil Hideo Murai, Sator Hašimoto, Tomomasa Nakagawa a další tři členové. Tamtéž, str. 43 – 44.

²²² Při této návštěvě se mu podařilo zjistit, kde se nachází činžovní dům obývaný soudci. Tato skutečnost nakonec měla na svědomí vykonání plánovaného útoku před oním domem. Tamtéž, str. 43.

Dalším a velmi důležitým aspektem pro útok bylo počasí, které ale rozhodně nebylo vhodné. Nejdůležitějším prvkem je síla a směr větru – ten večer ovšem vál pouze slabý vánek, ale i ten okolo jedenácté hodiny večer Muraie přesvědčil, že nyní je vhodná doba.

Muži se nejprve převlékli do pracovních oděvů, které byly zakoupeny při druhé zastávce do Macumota a vydali se na veřejné parkoviště na sídlišti Kita Fukaši, odkud měl být plyn rozšířen. Poté si intravenózně aplikovali protilátku a použili ochranné obleky a dýchací masky, byť si nebyli jistí jejich účinností v případě proniknutí plynu do kabiny vozu.

Těsně před samotným rozšířením plynu do ovzduší se náhle změnil směr větru, což již členové nezaznamenali. Do plánovaného směru, ve kterém ležel dům soudců, nakonec uniklo menší množství jedovaté látky.

Další komplikací byl fakt, že směs obsahovala velké množství „isopropylalkoholu, z něhož se uvolňuje fluorovodík. Jak se fluorovodík v teplém okolním vzduchu odpařoval, okamžitě vytvářel ohromný oblak bílé páry,²²³ která upoutala pozornost obyvatel sídliště.

Tyto chyby a komplikace způsobily, že členové jednotky zpanikařili a rozhodli se velmi rychle opustit místo útoku. Kromě toho, že doprovodné vypůjčené auto²²⁴ najelo na obrubník a odřelo se, došlo i k obrovské chybě skupiny, jež zapomněla ukončit rozprašování plynu při svém útěku, tudíž došlo k zasažení dalších obyvatel, byť již nádoby obsahovaly pouze zbytkové množství jedovatého plynu.

Jak již bylo řečeno, plánovaným směrem uniklo menší množství plynu, ale i to stačilo, aby byli zasaženi všichni tři soudci a další obyvatelé činžovního domu. Obětí sarinového útoku bylo velké množství, ovšem nejznámějším je Jošijuki Kóno, který byl později z útoku neprávem nařčen, a to především díky těsné blízkosti, v níž se nachází parkovací plocha, odkud byl plyn vypuštěn.

Poté, co záchranné složky dorazily do Macumota, nacházeli množství lidí na ulici, někteří zvraceli, měli pěnu u úst, projevovalo se u nich zhoršené vidění a několik obětí útoku již zemřelo. „Krevní testy pacientů převezených do nemocnice poskytly zmateným lékařům první důležitou stopu. Prokázaly, že pacienti mají abnormálně nízkou hladinu cholinesterasy, enzymu, jenž se účastní přenosu nervového vzruchu tělesným nervovým systémem. U některých z nich klesla jeho hladina o dvacet pět až padesát procent. Vedle zhoršení vidění jde o další základní příznak otravy sarinem. (...) Zatím postižené ošetřovali, jako by byli

²²³ BRACKETT, D. W, *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 44.

²²⁴ Skupina měla k dispozici dva vozy – chladič automobil a černý, vypůjčený vůz, jenž měl sledovat účinky plynu. Tamtéž, str. 40.

zasazení jedem obsahujícím organofosfáty.²²⁵ Naštěstí pro pacienty se u organofosfátů a sarinu používá stejná protilátka – atropin. Po útoku jednotky bylo nakonec ošetřeno přes pět set pacientů, hospitalizováno 59 a 7 osob zemřelo.

Síla sarinu, který byl vypuštěn v Macumotu, byla tak velká, že Hideo Murai nařídil chemikovi Cučijovi, jenž sarin připravoval, aby jej pro příště naředit, neboť se pravděpodobně obával o životy členů budoucích teroristických jednotek Óm šinrikjó. Tímto rozkazem paradoxně nejspíše zachránil stovky lidí při následujícím útoku na tokijské metro.

Vyšetřovatelé, jenž měli za úkol zjistit, co přesně se v Macumotu stalo, se zaměřili na Kónovu zahradu. Sarin je jedovatou látkou pro vše živé, rostliny i živočichy. A Kónova zahrada byla z tohoto úhlu pohledu postižená nejvíce, rostliny byly odumřelé, stejně jako fauna v jezírku. Kónovi příliš neprosperla ani skutečnost, že byl v minulosti obchodním zástupcem společnosti, která se zabývala výrobou chemikálií a sám vlastnil licenci povolující manipulaci s nebezpečnými látkami. Dalším ukazatelem Kónovy viny byl i fakt, že se na ústředí záchranných složek oné noci dovolal jako první. Při domovní prohlídce u něj doma byly zabaveny chemikálie – i druh kyanidu, který se používá při výrobě sarinu. Prvotní sdělení vlády hovořilo o variantě, že plyn vznikl nedopatřením při Kónově manipulaci s chemikáliemi. O dva týdny později vědci přišli na skutečnost, že se jedná o sarin, jehož příprava je velmi složitá a rozhodně by nemohl vzniknout pouhým náhodným smícháním chemických látek, které navíc ani nebyly v Kónově domě k dispozici, o speciálně vybavené laboratoři nemluvě.

Dalším ukazatelem Kónovy²²⁶ nevinu v očích policie byl fakt, že nebyl vzat do vazby. „Rozdíl mezi podezřením a vzetím do vazby je totiž v Japonsku dosti podstatný. V očích většiny Japonců znamená policejní vazba totéž co verdikt viny před soudním tribunálem. (...) Z podezřelých, které japonská policie zatkne, je devadesát devět procent odsouzeno, což je nesporně nejvyšší poměr na světě. Hlavní příčina tak vysokého procenta je jistá: japonská policie se vyhýbá zatčení, dokud si není jista, že podezřelý bude soudem usvědčen.“²²⁷

Než se tyto informace dostaly k široké veřejnosti, objevil se sarin znovu. U objektu Óm šinrikjó na úpatí hory Fudži, leží malá vesnička Kamikuišiki, jejíž obyvatelé si policii stěžovali na silný zápach vycházející z komplexu hnutí. Dalším zneklidňujícím ukazatelem byly pásy vymřelé vegetace v blízkosti objektu hnutí. Analýza vzorků půdy, jenž byly odebrány policisty při prošetřování stížností místních obyvatel později ukázala stopová

²²⁵ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 48 – 49.

²²⁶ Jošijuki Kónovi se úplného očištění dostalo až za rok po tragédii v Macumotu. Tamtéž, str. 53.

²²⁷ Tamtéž, str. 53.

množství chemických sloučenin nutných k výrobě sarinu. Tato skutečnost však byla pro veřejnost dostupná až šest měsíců po tomto objevu.²²⁸

3.4.3 Útok na tokijské metro

Dne 20. března 1995 jelo pět členů²²⁹ Óm šinrikjó tokijskou podzemní dráhou tak, aby se ve čtvrt na devět ráno, v době nejhustšího provozu, setkali ve stanici Kasumigaseki.²³⁰ Důvodem, proč byla vybrána tato stanice byl pravděpodobně fakt, že leží blízko vládních budov a ústředí policie v samotném centru Tokia²³¹. Dalším aspektem mohla být i hloubka, v níž se tato stanice nachází, neboť bezpečnostní složky ji považovaly za dostatečně bezpečnou v případě jaderného útoku a Asahara několikrát tuto tezi označil za nepravdivou.²³²

Každý člen měl u sebe igelitový sáček s plynem a deštník s ostrým hrotem, kterým pytel propíchl.²³³

Cestující a zaměstnanci si v několika stanicích tokijského metra začali stěžovat na silný chemický zápach. Bylo krátce po čtvrt na devět a metrem cestovalo velké množství lidí do práce nebo do školy. V té době ještě nikdo netušil, že cca za dvě hodiny vydá Japonská národní policie prohlášení, ve kterém sdělí, že se v metru vyskytl pravděpodobně nervový plyn sarin.

O půl deváté se již na nástupišti Nakano Sakaue zhroutilo 6 lidí a dalším bylo nevolno. „Stanice Nakano Sakaue leží na trase Marunouči. Trasy Marunouči i Hibija jsou hlavními tepnami metra: protínají centrální Tokio a přepravují stovky tisíc cestujících denně.“²³⁴ Plyn se velmi rychle šířil nejen do dalších stanic, ale i na jiné trasy metra.

V osm čtyřicet již začaly záchranné vozy přivážet oběti neštěstí do nemocnice Sv. Lukáše, která leží nejbližší zamořené stanici Cukidži. Za hodinu k nim dorazilo více jak sto

²²⁸ Tato kapitola: BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 38 – 53.

²²⁹ Jasuo Hajaši, Ken'iči Hirose, Masato Jokojama, Toru Tojoda a dr. Ikuo Hajaši. Tamtéž, str. 131.

²³⁰ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 147.

²³¹ Tamtéž.; BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 14. - Brackett hovoří dohromady o 11 sáčcích s plynem, čtyři útočníci měli po dvou sáčcích a jeden po třech.

²³² JUERGENSMEYER, Mark. *Teror v mysli Boží – Globální vzestup náboženského násilí*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007, str. 145 – 146.

²³³ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 147.

²³⁴ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 14.

padesát pacientů a nemocnice byla nucena ukončit příjem všech ostatních případů a věnovat se pouze obětem sarinového útoku.

Do třičtvrtě na devět byl vydán rozkaz na vytvoření pohotovostní skupiny, která měla koordinovat zásah městských záchranných sborů.

Deset minut před desátou hodinou žádala policie, která již tušila, že se pravděpodobně jedná o chemickou látku, aby jí byli posláni dva experti na chemické zbraně. Ihned poté, co policisté sestoupili do stanice Kasumigaseki, pociťovali velkou nevolnost, proto bylo vydáno nařízení, že všechny osoby ze záchranných složek vstupující do metra musí mít nasazeny plynové masky. Zhruba tehdy dorazila zpráva o další zasažené trase metra Čijodě, která rovněž prochází středem Tokia.

První cestující zasažení sarinem se snažili dostat východy z metra stanice Kamiadžó, některým se to podařilo, ale ti co byli zasaženi výparů nejvíce, kolabovali i na čerstvém vzduchu. Všichni byli bledí, velké množství lidí zvracelo a někteří měli pěnu u úst.

V deset třicet informovala Japonská národní policie o hospitalizaci tři sta čtrnácti lidí a o půl hodiny později doplňuje hlášení o zprávu, že v důsledku otravy plynem zemřelo pět osob. Hasičský sbor poté oznámil, že počet hospitalizovaných překročil pět set.

Ve dvanáct hodin je opět navýšen údaj o množství hospitalizovaných pacientů na více jak šest set a počet obětí vystoupí na šest.

Dvanáct²³⁵ mrtvých nebo umírajících lidí a více než pět tisíc postižených, kteří potřebují lékařské ošetření, byla odpolední bilance, kterou přinesl první ultrateroristický útok, za nímž stálo japonské náboženské hnutí Óm šinrikjó.

Důvodem, proč byl čin Óm šinrikjó natolik přelomový, je především to, že útok provedla malá skupina lidí s vlastní vyrobenou chemickou zbraní a bylo více než jasné, že jiné skupiny, v honbě za svými cíly, ji budou ochotné následovat. Z teroristického hlediska byl jejich útok velmi úspěšný, neboť se jim podařilo vyvolat obrovskou paniku a strhnout na sebe nebývalou pozornost.

Pohnutkou k tomuto útoku byla touha „ochromit část vlády, zvláště pak ředitelství Japonské národní policie.“²³⁶ Svého cíle nedosáhli. Navíc díky nepřiliš velké čistotě sarinu (přibližně 35 %) a primitivnímu způsobu jeho šíření, byl počet obětí - 12 - na počet zraněných - 5500 - velmi nízký. „Kdyby byl plyn silnější – řekněme sedmdesátí či osmdesátí procentní

²³⁵ Brackett se přiklání k názoru, že obětí sarinového útoku bylo jedenáct, neboť dvanáctá oběť trpěla zdravotními problémy, které údajně zapříčinily její úmrtí. V ostatních literárních pramenech se uvádí dvanáct obětí sarinového útoku. BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu ...* str. 14.

²³⁶ Tamtéž, str. 19.

– a jeho metoda rozptýlení efektivnější, počet mrtvých a zraněných by snadno mohl dosáhnout desítek tisíc.²³⁷ Nicméně bilance zraněných a zesnulých osob v Tokiu ukazuje na ničivý potenciál chemických zbraní, přestože nejsou dokonale chemicky čisté nebo způsoby jejich rozšíření patří k těm jednodušším. Malé japonské hnutí dokázalo, byť pouze na pár hodin, ochromit hlavní dopravní prostředek v Tokiu. „S jedenácti mrtvými a policejním odhadem více než pěti a půl tisíce osob zasažených plynem během jediné teroristické akce dosáhla sekta Óm šinrikjó světového rekordu.“²³⁸

Dalším důvodem a možná největším proč tento útok Japonsko tolik zasáhl, byla skutečnost, že jej Japonci realizovali vůči svému vlastnímu národu. Navíc se na přípravě podílelo velké množství mladých a „velmi nadějných“ mužů a žen, jež měli prvotřídní vzdělání a pocházeli ze střední vrstvy obyvatel.²³⁹

Tento útok donutil japonskou vládu ke změně mnohých zákonů, ať už se to týkalo udělování statusu náboženství pro určitá sdružení nebo přísnější kontroly některých chemických látek.²⁴⁰

3.5 „Zánik“ Óm šinrikjó

Na krátko byl náboženský status Óm šinrikjó odejmut, proti čemuž se hnutí odvolalo, ale roku 1996 vydal soud rozhodnutí, že většina stoupců Óm šinrikjó neměla o nezákonné činnosti hnutí tušení²⁴¹, a tudíž již hnutí nepředstavuje pro společnost žádné riziko.²⁴²

Společenství, v jehož čele stanula Asaharova dcera Reika Macumoto a Fumihito Džójú,²⁴³ který byl později zatčen pro podvod, se oficiálně distancovalo od kriminálních činů,

²³⁷ BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 19.

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ Tento důvod uvádí řada autorů např. BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 19.; PARTRIDGE, Ch. *Encyklopedie nových náboženství* ... str. 262.

²⁴⁰ Tato kapitola: BRACKETT, D. W. *Svatý teror – Armageddon v Tokiu* ... str. 14 – 20.

²⁴¹ READER, I. Imagined Persecution. Aum Shinrikyo, Millennialism, and the Legitimation of Violence. in: WESSINGER, C. *Millennialism, Persecution, and Violence* ... str. 161. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 151.

²⁴² VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 151.

²⁴³ VOSTRÁ, D. Doslov. in: BRACKETT, D. W. *Svatý teror – armageddon* ... str. 195. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 150.

jenž někteří jeho členové spáchali, veřejně se omluvilo, a roku 1997 byl Óm šinrikjó oficiální status navrácen.²⁴⁴

Hnutí si změnilo název na Alef, a v současnosti má okolo tisíce příslušníků, soustředí se především na meditativní činnost a nadále provozuje okolo 28 školících a misijních center a počítačové společnosti²⁴⁵, „z jejichž zisku údajně vyplácí odškodné obětem sarinového útoku.“²⁴⁶

²⁴⁴ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 151.

²⁴⁵ BOX, Meredith, McCORMACK, Gavan. Terror in Japan. The Red Army (1969 – 2000) and Aum Supreme Truth (1987 – 2000), *Critical Asian Studies* 36 (1), 2004, str. 106. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 151.

²⁴⁶ PARTRIDGE, Ch. *Encyklopedie nových náboženství* ... str. 262

4 Svatyně lidu

Svatyně lidu, nové náboženské hnutí, známé především díky svému tragickému konci, při kterém zemřelo přes devět set lidí, bylo založeno Jamesem Warrenem Jonesem. Zánik Svatyně lidu měl velmi neblahý vliv nejen na americkou společnost a změnil obecné vnímání nových náboženských hnutí společností. Při snaze zabránit podobné tragédii došlo ke zbytečnému nátlaku ozbrojených složek na hnutí Davidiánů a jeho katastrofálnímu konci.

4.1 Sociokulturní aspekty předcházející vzniku Svatyně lidu

Díky tomu, že americká ekonomika nebyla příliš zasažena první světovou válkou²⁴⁷, byla po tomto konfliktu na hospodářském vzestupu²⁴⁸ až do roku 1929, kdy došlo k propadu akcií na americké burze a následnému hospodářskému kolapsu. Krach newyorské burzy znamenal i zánik pro společnosti jež nedisponovaly dostatečně velkým kapitálem, včetně mnoha bank. Tato hospodářská krize zavinila obrovskou vlnu nezaměstnanosti, pokles výrobní produktivity, což v důsledku zapříčinilo velkou chudobu občanů. Vláda se tuto situaci snažila řešit vytvářením velkého počtu pracovních míst. Tento stav se začal zlepšovat počátkem roku 1933, přesto byla situace chudých obyvatel stále tragická.²⁴⁹

Další velmi ožehavou otázkou byla diskriminace a segregace černošského obyvatelstva, které např. nesmělo volit. Docházelo k rasovým nepokojům např. v Chicagu bylo roku 1919 při těchto potyčkách 537 osob zraněno a 38 zabito.²⁵⁰

Následovala druhá světová válka²⁵¹, jež trvala až do roku 1945, která americkou hospodářskou situaci také příliš neohrozila, byť v tuto chvíli řešila Amerika naprosto odlišný

²⁴⁷ Probíhala od roku 1914 do roku 1918.

²⁴⁸ Docházelo k nadhodnocování společností, což vedlo k růstu akcií, až nad jejich skutečnou hodnotu. Na konci 20. let začaly akcie klesat a investoři se je snažili velmi rychle prodat, přesto za vyšší cenu, než jakou reálně měly. Tato obrovská snaha akcionářů prodat akcie způsobila krach Newyorské burzy a následně dalších burz v zemi. 24. října 1929 je označován za černý pátek a považuje se za den vzniku krize. Wikipedia [online], [editováno 3. dubna 2012], [cit. 5. dubna 2012] Dokument dostupný na:

< http://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%A1_hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A1_krize >

²⁴⁹ ... < http://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%A1_hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A1_krize >

²⁵⁰ TINDALL, George B., ,SHI, David E. *Dějiny států – USA*. Praha: Lidové noviny, 1994, str. 521.

²⁵¹ 1. září 1939 napadlo Německo Polsko – 2. září 1945 oficiální kapitulace Japonska. WIKIPEDIA [online], [editováno 4. dubna 2012], [cit. 5. dubna 2012] Dokument dostupný na: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Druh%C3%A1_sv%C4%9Btov%C3%A1_v%C3%A1lka >

problém. Bylo dost pracovních míst (letecké továrny, továrny na střelný prach), ale málo zaměstnanců, neboť mnoho mužů bylo na frontách. Ve skutečnosti to znamenalo, že se do pracovního procesu zapojili i lidé, kteří do té doby žili na okraji společnosti. Tento fakt znamenal i obrovský krok kupředu v postavení žen, které nyní mohly zastávat i převážně mužská povolání. Do armádních sborů jich vstoupilo téměř dvě stě tisíc, další pracovaly u letectva či námořnictva. Ovšem tou největší změnou byl nástup přibližně šesti milionů žen do zaměstnání a to převážně do výrobních odvětví a po konci války se našlo mnoho žen, jež se nechtěly vrátit ke svému starému způsobu života.²⁵²

V průběhu existence Svatyně lidu došlo k tzv. karibské krizi²⁵³.

4.2 Historie Svatyně lidu

James Jones (Přílohy – Jim Jones I, str. 67.) přišel na svět ve středovýchodní Indianě v městečku Crete 13. května 1931, narodil se Lynettě Putnamové a Jamesi Thurmanovi Jonesovi. Obživa celé rodiny byla na bedrech matky, protože otec, veterán z války, o zaměstnání přišel při stěhování rodiny do Lynnu a problémy utápěl v alkoholu.²⁵⁴ Rodičovské lásky Jones patrně příliš neměl, což se projevovalo na jeho chování.²⁵⁵ Již v této době si Jim uvědomoval propastnou sociální diferencovanost americké společnosti²⁵⁶ a v tomto období se také začal zajímat o komunistické a socialistické ideje.²⁵⁷ Již ve svém dětství byl Jones fascinován smrtí a náboženstvím.²⁵⁸ V roce 1945 odešel s matkou²⁵⁹ do Richmondu v Indianě, kde navštěvoval střední školu a zastával zde funkci laického kazatele.²⁶⁰

²⁵² TINDALL, G. B., SHI, D. E. *Dějiny států – USA* ... str. 607 – 609.

²⁵³ Politická krize mezinárodního rozsahu, která byla způsobena roku 1962 umístěním sovětských raket středního doletu na Kubě. WIKIPEDIA [online], [editováno 3. dubna 2012], [cit. 7. dubna 2012] Dokument dostupný na: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Karibsk%C3%A1_krize >

²⁵⁴ Wikipedia [online], [editováno: 4. ledna 2012], [cit. 5. dubna 2012] Dokument dostupný na: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Jim_Jones >

²⁵⁵ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 68.

²⁵⁶ Tamtéž.

²⁵⁷ PARTRIDGE, Ch. *Encyklopedie nových náboženství* ... str. 77.

²⁵⁸ ... < http://cs.wikipedia.org/wiki/Jim_Jones >

²⁵⁹ Jonesovi rodiče se rozvedli. VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 69.

²⁶⁰ WESSINGER, C. How the Millennium ... str. 32. in: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 69.

Roku 1949 Jim uzavřel manželství s Marceline Baldwinovou, metodistkou, která pracovala v tamní nemocnici jako zdravotní sestra.²⁶¹ Po svatbě se manželé přestěhovali do Indianopolis, kde o tři roky později (1952) adoptovali korejskou dívku, a časem poskytli přístřeší staršímu stoupenci církve.²⁶² Jones a Marceline měli sedm dětí, šest z nich bylo adoptovaných, vlastní byl pouze syn Stephen Gandhi, jenž se narodil v roce 1959.²⁶³ Rodina roku 1961 adoptovala další dítě, tentokrát černošského původu, což bylo v této době velmi kontroverzní, a učinili tak jako první bílí rodiče v Indianopolis.²⁶⁴

Jones studoval univerzitu v Indianopolis, na níž se mu roku 1961 úspěšně podařilo dokončit bakalářské studium.²⁶⁵ Jistou dobu se zde hlásil k metodistické církvi, kde od roku 1952 vykonával funkci studentského pastora,²⁶⁶ ale poté, co církev exkomunikovala své afroamerické členy, od ní odešel.²⁶⁷

Jones byl výborným řečníkem, který dokázal svými projevy posluchače naprosto okouzlit. Ve svých kázáních často uplatňoval prorokování, glosolálie²⁶⁸ či léčení nemocných.²⁶⁹ „Při bohoslužbách trval na tom, aby posluchačstvo bylo rasově smíšené a aby černoši seděli vpředu.“²⁷⁰

Poté, co opustil metodistické hnutí, založil roku 1955 církev Křídla vykoupení²⁷¹, jež brzy přejmenoval na Církev plného evangelia Svatyně lidu²⁷². Ačkoli Jones neměl formální teologické vzdělání, byl jmenován pastorem v církvi Učedníci Kristovy, k níž se v roce 1960 se Svatyní lidu připojil.²⁷³

²⁶¹ CHIDESTER, David. *Salvation and Suicide: The Interpretation of Jim Jones, the Peoples Temple, and Jonestown*. Indiana University Press 2003, str. 3. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí*. ... str.69.

²⁶² VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 69.

²⁶³ Tamtéž.

²⁶⁴ HALL, John R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America, Europe and Japan*, Routledge, 2000. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 69.

²⁶⁵ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 73.

²⁶⁶ Tamtéž, str. 69.

²⁶⁷ PARTRIDGE, Ch. *Encyklopedie nových náboženství* ... str. 77.

²⁶⁸ „Glosolálie je promlouvání či modlitba v mystickém, neznámém nebo neexistujícím jazyce. WIKIPEDIA [online], [editováno 30. ledna 2012], [cit. 5. dubna 2012] Dokument dostupný na: < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Glosol%C3%A1lie> >

²⁶⁹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 69.

²⁷⁰ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide: The Interpretation of Jim Jones* ... str. 3. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 70.

²⁷¹ PARTRIDGE, Ch. *Encyklopedie nových náboženství* ... str. 77.

²⁷² VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 70.

²⁷³ PARTRIDGE, Ch. *Encyklopedie nových náboženství* ... str. 77.

Jim byl velmi talentovaný na sjednocování a ovlivňování různých lidí, které dokázal přesvědčit k plnění svých vizí, jež se týkaly především odstranění rasové diskriminace. To byl patrně jeden z důvodů, proč byla Svatyně lidu tak úspěšná.²⁷⁴

Jonese značně ovlivnil Father M. J. Divine, jenž stál v čele Hnutí misie míru, do jehož centrály ve Philadelphii Jim prvně zavítal roku 1945. M. J. Divine byl černošský pastor, který se proslavil nejen konáním zázraků, ale především svými programy sociální pomoci, a po jehož smrti v roce 1965 se Jones pokusil ujmout jeho stoupenců.²⁷⁵

Obdobné základy, na nichž stavělo Hnutí misie míru, jež „mělo jen málo teologie a bylo spíše založeno na životním stylu a na oddané víře v božství jedinečné osoby“²⁷⁶ měla i církev Svatyně lidu, která byla „zformována daleko více Jonesovým nasazením a jeho vizí sociálně a rasově spravedlivé společnosti než promyšleným náboženským učením.“²⁷⁷ Z nejprve křesťanské církve, do jejíž řad patřili především lidé různých ras a národností žijící na okraji společnosti, se stávalo jakési socialistické společenství.²⁷⁸

Přestože stěžejní myšlenka hnutí byla vyjádřena výňatkem Ježíšových slov z Matoušova evangelia (25,35 – 40)²⁷⁹ „Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznul jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě..... Amen, pravím vám, cokoli jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“²⁸⁰ Jones Bibli jako takovou odmítal, neboť měl za to, že značně diskriminuje ženy a příslušníky jiných ras, a používal pouze pasáže, které mohl aplikovat na podporu svých tezí.²⁸¹ Naopak rád v Bibli upozorňoval „na různé rozpory a zdůrazňoval chyby, které by každý teolog snadno prohlédl, ale které velmi znepokojily řadové občany.“²⁸²

„Bible podle Jonese nabádá k víře v „nebeského boha“, který není skutečným Bohem a není schopen vysvobodit lidi z pozemského zla. Pravého Boha Jones naproti tomu nazýval Princip, Láska nebo také Socialismus. Jones se cítil být mesiášem tohoto pravého Boha;

²⁷⁴ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 70.

²⁷⁵ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide: The Interpretation of Jim Jones ...* str. 6 – 7. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 70.

²⁷⁶ WILLIAMS, Petre W. *America's Religions: From their Origins to the Twenty-first Century*, University of Illinois Press, 2002 str. 324. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 71

²⁷⁷ HALL, John R. *Mass Suicide and the Branch Davidians*. in: BROMLEY, David G, MELTON, J. Gordon. *Cults, Religion and Violence*. Cambridge University Press, 2002, str. 8. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 71.

²⁷⁸ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 71.

²⁷⁹ Tamtéž.

²⁸⁰ (Český překlad: Bible. Ekumenický překlad, Ústřední církevní nakladatelství 1979, str. 802.) - MAAGA, Mary McCormick, *Hearing the Voices of Jonestown. Putting a Human Face on an American Tragedy*, Syracuse University Press, 1998, str. 8. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 71

²⁸¹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 71 – 72.

²⁸² BUTTERWORTH, John, ALLAN, John. *Víry a vyznání*. Bratislava: Slovart, 1993. str. 109.

vysoce vyvinutou černou duší, která byla nyní inkarnována do bílého těla a – jako Ježíš – narozena po neposkvrněném početí do chudých poměrů.²⁸³

Okolo roku 1964²⁸⁴ si Jones vytvořil i nový koncept reinkarnace, jenž je, dle jeho učení, zejména prostředkem, který má duši pomoci přijmout ideje socialismu.²⁸⁵ Mimo jiné se „Jones (...) považoval za Boha (reinkarnaci Krista a Lenina), jenž má moc vracet mrtvé zpátky do života,²⁸⁶ toto umění roku 1972 údajně předvedl nejméně čtyřicetkrát.²⁸⁷

Jim také „aktualizoval biblické mileniální pojmy tak, že Spojené státy ztotožnil se zlým Babylonem, rasový a třídní boj s apokalyptickou bitvou²⁸⁸, postavu Antikrista s kapitalistickým systémem²⁸⁹ apod.“²⁹⁰ „Jones postupně přijímal prorockou roli; kázal o rovnosti ras a o harmonii, ale stejně tak o apokalyptickém konci světa, který má přijít skrze rasovou válku, genocidu a nukleární konflikt.“²⁹¹ Podle Jonese mělo roku 1967 dojít k jaderné katastrofě a poté, co se tak nestalo, předpověděl další tragédie, ale již bez konkrétní datace.²⁹²

Jones dokončil studium a „stal se ředitelem komise pro lidská práva v Indianopolis a úspěšně pracoval ve prospěch rasové integrace.“²⁹³ Poté, co získal Jonesův lékař podezření na karcinom a po rasových provokacích, jejichž terčem se Jim stal, odjel do Britské Guyany, kde strávil zdravotní dovolenou. Ze zdravotních příčin také po návratu odstoupil z postu ředitele komise²⁹⁴ a ze stejného důvodu přenechal Jones církev v péči asistujících pastorů, a následně s manželkou a dětmi odjel nejprve na Havaj a poté do Brazílie.²⁹⁵

Roku 1962 otiskl časopis *Esquire* článek, v němž bylo uvedeno deset lokalit na Zemi, které by měly být bezpečné v případě jaderné katastrofy. Na Jonese tato zpráva mocně zapůsobila a v Belo Horizonte, brazilském městě, které bylo na uvedeném seznamu, strávil s

²⁸³ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 72.

²⁸⁴ WEIGHTMAN, Judith Mary. *Making Sense of the Jonestown Suicides*. The Edwin Mellen Press, 1983. in: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 72

²⁸⁵ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide ...* str. 124 – 125. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 72.

²⁸⁶ LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí*. Brno: Masarykova univerzita, 1997, str. 130.

²⁸⁷ MELTON, J. Gordon. *Encyclopedia of American Religions*. Gale, Detroit, London, 1999. str. 738. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 75.

²⁸⁸ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements ...* str.17. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 72.

²⁸⁹ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide ...* str. 90. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 72.

²⁹⁰ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 72.

²⁹¹ PARTRIDGE, C. *Encyklopedie nových náboženství ...* str. 77

²⁹² WESSINGER, C. *How the Millennium ...* str. 38. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 72.

²⁹³ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 73.

²⁹⁴ Tamtéž.

²⁹⁵ HALL, John R. *Gone from the Promised Land. Jonestown in American Cultural History*. Transaction Publishers, 2001. str. 59. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 73.

manželkou a dětmi téměř dva roky.²⁹⁶ Britskou Guyanu si Jones velmi oblíbil a při své zpáteční cestě do Indianopolis se v ní opět zastavil.²⁹⁷

Vzhledem k tomu, že Jonesův strach z jaderné apokalypsy přetrvával i poté, co se roku 1963 navrátil do USA, vybral si pro další existenci hnutí severní Kalifornii, která byla rovněž na seznamu vydaném v časopise *Esquire*.²⁹⁸

Jones s přibližně 140 přívrženci odešel roku 1965 z Indianopolis²⁹⁹ a „v letech 1965 až 1972 žil Jones se svými stoupenci v malé komunitě cca 125 mil severně od San Franciska (Redwood Valley), kde spolupracoval s místními původními obyvateli v oblasti Mendocino a spravoval tři rekonvalescenční střediska a chlapecký domov.“³⁰⁰

Počet stoupenců Svatyně lidu byl zprvu velmi nízký, k hnutí se za tři roky připojilo pouhých 168 přívrženců³⁰¹. Jones se velmi zabýval misijní činností, kterou orientoval především na Afroameričany a na velmi chudé jedince. Při těchto aktivitách Jonesovi pomáhalo několik autobusů, jež hnutí zakoupilo, aby mohlo svážet své přívržence na bohoslužby konané v Redwood Valley ze všech koutů Kalifornie.³⁰²

Roku 1970 založila Svatyně lidu pobočku v San Francisku, která se o dva roky později stala její centrálou, a ve stejném roce (1972) bylo otevřeno nové sídlo hnutí i v Los Angeles.³⁰³ V 70. letech patřilo ke Svatyni lidu okolo 5 tisíc³⁰⁴ přívrženců, a v době svého největšího rozkvětu (2. pol. 60. let) měla kolem 20. tisíc stoupenců.³⁰⁵

Roku 1972, po svém přestěhování do San Franciska, se Jones angažoval ve vysílání jedné rozhlasové církevní stanice a začal publikovat noviny *Peoples Forum*. I přes své radikální učení a extremistické projevy měl mnoho věrných přívrženců.³⁰⁶ „afroamerické dělníky a příslušníky střední třídy, hipies, fundamentalistické křesťany, politické aktivisty, starší lidi i lidi z okraje společnosti.“³⁰⁷ Bylo možné rozlišit tři typy příslušníků hnutí: jednak

²⁹⁶ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide ...* str. 5. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 73.

²⁹⁷ WEIGHTMAN, J. M. *Making Sense of the Jonestown Suicides ...* str. 25 a 41. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 73.

²⁹⁸ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 73.

²⁹⁹ Tamtéž.

³⁰⁰ LUŽNÝ, D. *Nová náboženská hnutí ...* str. 129.

³⁰¹ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America ...* str. 21.

Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 73.

³⁰² CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide ...* str. 6. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 74.

³⁰³ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 74.

³⁰⁴ Tamtéž.

³⁰⁵ ... < http://cs.wikipedia.org/wiki/Jim_Jones >

³⁰⁶ LUŽNÝ, D. *Nová náboženská hnutí ...* str. 129.

³⁰⁷ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America* Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 75.

dlouholeté věrné bělochy i černochoy z Indianapolis, kteří Jimu Jonesovi pomohli nové náboženství založit; druhý typ tvořili většinou bílí intelektuálové, kteří se k hnutí připojili v Kalifornii a kteří ho spolu s Jonesem administrovali, a jako třetí typ je možné rozlišit černošskou městskou chudinu, která byla v hnutí nejpočetnější.³⁰⁸

Jones měl mimořádné nadání motivovat své stoupence k naprosto oddané práci pro hnutí a jeho myšlenky. Přívrženci Svatyně lidu se mnohdy přesídlili blíže k Jonesovi,³⁰⁹ aby mohli pracovat ještě efektivněji. Jonesovým požadavkem byla naprostá oddanost stoupců jeho cílům, zpřetrhání veškerých pout z minulých fází života, a značná finanční podpora hnutí.³¹⁰ Jonesovy nároky na absolutní loajalitu svých stoupců napomohly eskalaci jeho autoritativního vůdcovství, již roku 1973 byl svými přívrženci oslovován jako Otec Jones a Marceline byla matka Jonesová.³¹¹ Dalšími nástroji, s jejichž pomocí si Jim Jones udržoval oddanost svých následovníků, byly „ovládání a kontroly, mezi nimiž bylo monitorování loajality jednotlivých příslušníků hnutí prostřednictvím systému důvěrníků³¹² i fyzické a kolektivně prováděné tresty.³¹³ (...) Velká role v tomto ovládání a trestání připadala sexualitě – Jones chápal sex primárně jako nástroj pro udržování loajality a jako prevenci odpadnutí a zrady³¹⁴. Sám se stával sexuálním partnerem vdaných žen i ženatých mužů a otcem dětí, které pak byly v rodinách jeho partnerek vychovávány.³¹⁵ Jones se snažil narušovat partnerské a rodinné vztahy, čímž si ještě více podmaňoval své stoupence.³¹⁶

Případ, který hnutí později značně ublížil v očích veřejnosti, se udál roku 1972, kdy právník Timothy O. Stoen, jenž byl neplodný,³¹⁷ poprosil Jonese, zda by s jeho ženou Grace nemohl zplodit potomka.³¹⁸ V tomto roce také poprvé vyšly články v periodiku *San Francisco*

³⁰⁸ MAAGA, M. M., *Hearing the Voices of Jonestown ...* str. 74 – 86. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 75.

³⁰⁹ WEIGHTMAN, J. M. *Making Sense of the Jonestown Suicides ...* str. 26. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 75.

³¹⁰ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America ...* str. 28. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 75 – 76..

³¹¹ Tamtéž, str. 76.

³¹² HALL, John R. *Gone from the Promised Land ...* str. 116 – 120. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 76.

³¹³ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 76.

³¹⁴ CHIDESTER, David. *Salvation and Suicide ...* str. 102 – 104. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 76.

³¹⁵ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 76

³¹⁶ BUTTERWORTH, J., ALLAN, J. *Víry a vyznání ...* str. 109.

³¹⁷ STORR, Anthony. *Na hliněných nohou – Studie guruů*. Praha: Volvox Globator, 1998. str. 27.

³¹⁸ HALL, John R. *Gone from the Promised Land ...* str. 127. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 76.

Examiner, které Svatyni lidu značně kritizovaly, mimo jiné za Jonesovo tvrzení, že dokáže vzkřísit zesnulé.³¹⁹

Přestože členové nadále pracovali či studovali mimo komunitu hnutí, bylo toto společenství značně celistvé a izolované.³²⁰

Jonesův zájem o rasové a sociální otázky mu vynesl několik významných cen za angažovanost v oblasti lidských práv.³²¹ Tento fakt a vytváření dobrých vztahů s politicky činnými osobami hnutí poskytovalo určitou dobu jistou ochranu před podezřeními, jež se začaly objevovat v mediálních prostředcích.³²² „Programem rasové integrace a sociální a ekonomické rovnosti stejně jako podporou práv homosexuálů a dalších menšin se Svatyně lidu přimykala k Demokratické straně.“³²³ George Moscone, starosta San Franciska, se po vyhraných volbách Jonesovi odvděčil za jeho pomoc a podporu tím, že jej roku 1976 jmenoval vedoucí osobou v komisi pro městské bytové otázky,³²⁴ čímž se výrazně zvýšila společenská prestiž Jonese i jeho hnutí.³²⁵ Další výraznou činností, kterou se snažil zvýšit svůj společenský vzhlas, byly jeho kontakty s mnohými celebritami. „Jones si dovedl získat podporu důležitých lidí; udělal dojem na lidi jako Jane Fondová, Angela Davisová, Daniel Ellsberg a Rosalynn Carterová, se kterými občas vystoupil na tribuně.“³²⁶ Mimo jiné byl Jones velmi zručný v získávání finančních prostředků, již roku 1975 hnutí disponovalo deseti miliony amerických dolarů³²⁷

Přes tento Jonesův úspěch ale sílilo napětí mezi většinovou společností a Svatyní lidu, jež ve stoupencích hnutí vyvolalo ještě silnější touhu po úniku do zaslíbené země, kde si budou všichni rovni.³²⁸

Tento rozkol mezi hnutím a veřejností začal již roku 1972 novinovými články, pokračoval útoky na hnutí (4.3 Chování většinové společnosti vůči Svatyni lidu, str. 54.) a pravděpodobně důsledkem tohoto nátlaku došlo k odchodu „osmi mladých lidí, dětí oddaných

³¹⁹ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 77.

³²⁰ HALL, John R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America ...* str. 25.

Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 76.

³²¹ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide ...* str. 8. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 77.

³²² VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 77.

³²³ Tamtéž.

³²⁴ HALL, John R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America ...* str. 28.

Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 75 – 76.

³²⁵ Tamtéž, str. 77.

³²⁶ STORR, A. *Na hliněných nohou – Studie guruů*. Praha: Volvox Globator, 1998.

³²⁷ Tamtéž, str. 27.

³²⁸ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America ...* str. 28.

Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 77.

a dlouhodobých příslušníků Svatyně lidu“³²⁹ což hnutí také hluboce zasáhlo.³³⁰ Pravděpodobně jako reakci na tuto událost, Jones svým stoupencům zřejmě poprvé představil ideu hromadné sebevraždy, jež by měla stoupence Svatyně lidu ochránit od nedůstojné smrti a navždy zapsat sektu do historie jako obránce socialismu.³³¹ Roku 1973 při schůzce Plánovací komise hnutí se Jones zeptal přítomných: „Kolik z vás, kteří jste tu dnes, by bylo ochotno položit své životy pro to, aby církev nebyla diskreditována?“³³² Tato Plánovací komise téhož roku také rozhodla, že Svatyně lidu vybuduje „zemědělskou komunitu v Guyaně jako úkryt a „zaslíbenou zemi“ při případném dalším pronásledování.³³³

O dva měsíce později mu guyanská vláda poskytla 10 926,51 ha půdy, kde následující rok založil Jonestown, který měl funkci střediska Svatyně lidu a zemědělské komunity.³³⁴ Pozemek, jenž guyanská vláda Jonesovi pronajala ležel hluboko v džungli nedaleko venezuelské státní hranice.³³⁵

První skupinka, čítající 15 lidí, odjela do Guyany na jaře následujícího roku, aby položila „základy budoucí osady Jonestown.“³³⁶ O rok později již Jonestown obývalo okolo 50 stoupenců hnutí.³³⁷

Dalším, kdo opustil Svatyni lidu byli Mertlesovi, později se přejmenovali na Millsovi,³³⁸ učinili tak roku 1975 a hned ze dvou důvodů hnutí značně zkomplikovali existenci, nemluvě o tom, že o rok později odešla ze Svatyně lidu i jejich dcera Linda.³³⁹ Prvním důvodem byly jejich poměrně vysoké posty ve Svatyni lidu – odchod dalších věrných stoupenců hnutím otrásl, a druhou příčinou bylo, že „Millsovi na začátku roku 1976 vytvořili základ pro formující se skupinu odpadlíků a dalších oponentů, která později přijala jméno

³²⁹ HALL, J. R. *Gone from the Promised Land ...* str. 131 – 132. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 77 – 78.

³³⁰ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 78.

³³¹ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide ...* str. 130 – 131. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 78.

³³² CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide ...* str. 37. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 78.

³³³ WESSINGER, C. *How the Millennium ...* str. 37. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 78.

³³⁴ LUŽNÝ, D. *Nová náboženská hnutí ...* str. 130.

³³⁵ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 78.

³³⁶ Tamtéž.

³³⁷ Tamtéž.

³³⁸ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America ...* str. 29. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 79.

³³⁹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 79.

Znepokojení příbuzní³⁴⁰ a jež tvrdě vystupovala proti Svatyni lidu (více: 4.3 Chování většinové společnosti vůči Svatyni lidu, str. 54.).

V tom samém roce odešla z hnutí, a zároveň od rodiny, i Grace Stoenová, jež byla matkou Jonesova syna Johna Victora,³⁴¹ který zůstal, i se svým nevlastním otcem Timothy O. Stoenem, nadále členem Svatyně lidu.³⁴²

Rok 1977 byl pro hnutí velmi obtížný. Neustával zájem médií, a navíc Svatyni lidu velmi zasáhlo rozhodnutí federálního daňového úřadu, který zamítl jeho žádost o prominutí daní.³⁴³

Pravděpodobně i kvůli prohranému sporu s daňovým úřadem, advokát Timothy Stoen nakonec z hnutí odešel, přestože byl již obyvatelem Jonestownu. Odchody bývalých věrných stoupenců, mediální nátlak na skupinu, eskalace rozepří mezi Svatyní lidu a většinovou společností, to vše roku 1977 donutilo další členy hnutí, včetně Jonese, k přesídlení do komunity v Guyaně.³⁴⁴ Poté je do Jonestownu ještě téměř rok následovali další stoupenci hnutí.³⁴⁵

Opuštěná oblast Guyany byla dokonalá pro šíření Jonesových pochybných praktik. „Zde její členové žili v přísně řízeném komunitním společenství, v němž byla zavedena praxe očisty zahrnující veřejnou zpověď a tresty za překročení pravidel.“³⁴⁶

V této době také proběhly nejsilnější spory hnutí se Znepokojenými příbuznými (více: 4.3 Chování většinové společnosti vůči Svatyni lidu, str. 54.), série dalších velmi agresivních článků v tisku, nepravdivá nařčení hnutí o vyzbrojování či různé kontroly konzulátu,³⁴⁷ jež proběhly v Jonestownu, to vše mělo vliv na eskalaci napětí, jak mezi sektou a většinovou společností, tak přímo v komunitě Svatyně lidu v Guyaně. Také z tohoto důvodu hnutí zvažovalo možnost přesídlení komunity do Sovětského svazu či na Kubu.³⁴⁸ Počátkem října

³⁴⁰ HALL, J. R. The Impact of Apostates on the Trajectory of Religious ... in: BROMLEY, David G., *Falling from the Faith* ... str. 263. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 79.

³⁴¹ Tehdy Johnovi byly čtyři roky. VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 79.

³⁴² Tamtéž.

³⁴³ PARTRIDGE, Ch.. *Encyklopedie nových náboženství* ... str. 77. Také: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 80.

³⁴⁴ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide* ... str. 10. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 80.

³⁴⁵ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America* ... str. 31.

Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 80.

³⁴⁶ PARTRIDGE, Ch. *Encyklopedie nových náboženství* ... str. 77.

³⁴⁷ WESSINGER, C. *How the Millennium* ... str. 37. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 82.

³⁴⁸ WESSINGER, C. *How the Millennium* ... str. 43 – 44. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 83.

roku 1978 navštívila Jonestown sovětská delegace,³⁴⁹ jejíž příjezd měl být údajně prvním krokem k přesídlení komunity do Sovětského svazu.³⁵⁰

Vzhledem k obavám vzbuzovaným výpověďmi bývalých příslušníků skupiny a naléhání rodin členů, kteří odešli žít do Jonestownu, byla založena vyšetřovací skupina Concerned Relatives Committee, která se spojila s kongresmanem Leo Ryanem.³⁵¹

Znepokojeným příbuzným se Lea Josepha Ryana, jenž již dříve brojil proti novým náboženským hnutím, zejména proti munistům a scientologické církvi, podařilo získat na svou stranu.³⁵²

Zprávy, které se šířily z Jonestownu znepokojily Ryana natolik, že se rozhodl komunitu navštívit, za což převzal osobní odpovědnost, jelikož ministerstvo zahraničí nesouhlasilo s politickým vměšováním do v podstatě soudních sporů.³⁵³

1. listopadu 1978 Ryan sice korespondenčně požádal Jonese o povolení vstupu do komunity,³⁵⁴ ale značný odpor jeho i obyvatel Jonestownu nijak nerespektoval, a i když byl Jonesem upozorněn, že vynucená návštěva bude brána jako akt agrese,³⁵⁵ rozhodl se do komunity Svatyně lidu odjet.³⁵⁶ Spolu „se svým sedmnáctičlenným doprovodem 14. dubna přistál v hlavním městě Guyany Georgetownu. Jeho skupina reprezentovala všechny, koho Jones považoval za nepřátele: novináře, Znepokojené příbuzné³⁵⁷ i angažované politické činitele.“³⁵⁸ Přestože Jones nepřetržitě zastával odmítavý postoj, nejprve povolil vstup Ryanovi s doprovodem a později dalším členům delegace.³⁵⁹ 17. Listopadu 1978 navštívil Jonestown Leo Ryan v doprovodu svých dvou spolupracovníků, devíti novinářů, a několika členů Concerned Relatives Committee.³⁶⁰

³⁴⁹ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide* ... str. 150 – 151. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 83.

³⁵⁰ ALININ, Sergej F., ANTONOV, Boris G., ICKOV, Andrej N. *Záhuda Svatyně lidu*. Praha: Naše vojsko, 1989. str. 84.

³⁵¹ LUŽNÝ, D. *Nová náboženská hnutí* ... str. 130.

³⁵² VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 85 – 86.

³⁵³ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America* ... str. 34. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 86.

³⁵⁴ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide* ... str. 151. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 86.

³⁵⁵ WESSINGER, C. *How the Millennium* ... str. 44 – 45. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 86.

³⁵⁶ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 86.

³⁵⁷ Přítomen byl i Timothy a Grace Stoenovi a Steve Katharsis. Tamtéž.

³⁵⁸ Tamtéž.

³⁵⁹ Tamtéž.

³⁶⁰ LUŽNÝ, D. *Nová náboženská hnutí* ... str. 130. Také: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 86.

Ryanova návštěva probíhala více než v poklidu, přátelská atmosféra v hnutí udělala na kongresmana dobrý dojem. Vše bylo v pořádku až do okamžiku, kdy byl jednomu z reportérů předán anonymní vzkaz s žádostí o pomoc při opuštění komunity.³⁶¹ Následující den došlo ke konfliktu mezi jedním z reportérů a Jonesem, novinář se k Jonesovi choval neuctivě a slovně jej napadal.³⁶²

Nakonec chtělo s Ryanem komunitu opustit šestnáct stoupenců hnutí, z nichž patnáct bylo bělošského původu.³⁶³ „Ačkoli tento počet nebyl nijak vysoký, zahrnoval i příslušníky dvou významných rodin, které se k Jonesovi přidaly ještě v Indianě. Jejich odchod s Ryanem musel být pro Jonese velmi pokořující, pro ostatní demoralizující a – vzhledem k jejich místu ve vedení komunity – ekonomicky a organizačně ohrožující.“³⁶⁴

Při loučení Ryan oznámil Jonesovi, že jeho hodnocení komunity bude veskrze kladné, nicméně v ten okamžik na Ryana nožem zaútočil muž, jehož bývalá žena se přidala ke Znepokojeným příbuzným, a přestože Ryan vyvázl bez zranění, rychle odjel i s doprovodem na letiště v Port Kaituma,³⁶⁵ v jehož blízkosti skupina doprovázející Ryana dříve čekala na svolení k návštěvě komunity.³⁶⁶

Posledním, kdo se přidal k Ryanově delegaci byl bratr Deborah Layton Blakeyové, jež ostře vystupovala proti Svatyni lidu, Larry Layton. Ten ve skutečnosti neměl v plánu z komunity odejít, odjezd pouze předstíral, a poté, co byl uvnitř letadla, zahájil palbu, ke které se připojila šestice mužů z bezpečnostní služby komunity, jež na letiště přijela traktorem.³⁶⁷ Na místě zemřeli tři novináři, Leo Ryan a jedna žena, jež chtěla komunitu opustit, dalších devět členů delegace utrpělo zranění.³⁶⁸

Krátce po útoku na letišti, 18. listopadu 1978, probíhaly v komunitě přípravy na tzv. „bílou noc“, při které byl ovšem tentokrát do nápoje aplikován kyanid.

³⁶¹ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America ...* str. 35. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 87.

³⁶² WESSINGER, C. *How the Millennium ...* str. 45. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 87.

³⁶³ MAAGA, M. M., *Hearing the Voices of Jonestown ...* str. 127. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 87.

³⁶⁴ WESSINGER, C. *How the Millennium ...* str. 47. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 87.

³⁶⁵ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America ...* str. 36. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 87.

³⁶⁶ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America ...* str. 35. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 87.

³⁶⁷ WESSINGER, C. *How the Millennium Comes Violently ...* str. 49. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 88.

³⁶⁸ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide ...* str. 1. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 88.

Ještě před hromadnou sebevraždou všech obyvatel Jonestownu, vedení komunity shromáždilo veškerou hotovost, zajistilo poslední vůle členů s dispozičními právy k účtům s dalšími financemi Svatyně lidu, a všechnen majetek odkázalo Sovětskému svazu na podporu socialistických idejí.³⁶⁹

Svatyně lidu přijala koncept tzv. „revoluční sebevraždy“, jenž „pochází od Huey P. Newtona (1942 – 1989), jednoho ze zakladatelů Strany černých panterů pro sebeobranu (...). Černí panteři byli nositeli černošského nacionalismu a levicových idejí a bojovali za tyto ideje i násilnými prostředky.“³⁷⁰

Poslední chvíle Svatyně lidu byla doprovázena Jonesovým emotivním kázáním, ve kterém byla zmíněna také idea reinkarnace.³⁷¹ Před touto tragickou událostí byla zabita všechna zvířata, která se vyskytovala v komunitě.³⁷² Záznam celé tragédie zajistila magnetofonová nahrávka, z níž je patrné, že jedna Afroameričanka Jonesovi oponovala, ale nakonec spáchala „revoluční“ čin spolu s ostatními.³⁷³

Nakonec nápoj, jenž obsahoval jed a sedativa, vypilo pravděpodobně³⁷⁴ 909 osob, Jones a jedna členka hnutí spáchali sebevraždu zastřelením³⁷⁵. „Mezi mrtvými bylo 294 dětí ve věku do 18 let. Jistě ne všichni z těchto 911 lidí spáchali „revoluční sebevraždu“, někteří dospělí (a jistě většina dětí) zemřeli cizím zaviněním.³⁷⁶ Vzhledem k tomu, že pitva byla provedena pouze u sedmi obětí, příčina úmrtí většiny obyvatel komunity není jistá.³⁷⁷

³⁶⁹ HALL, J. R. *Gone from the Promised Land ...* str. 280. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 88.

³⁷⁰ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 78.

³⁷¹ Tamtéž, str. 88.

³⁷² CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide ...* str. 11. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 89.

³⁷³ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 88.

³⁷⁴ MAAGA, M. M. *Hearing the Voices of Jonestown ...* str. 6. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 89.

³⁷⁵ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 89.

³⁷⁶ Tamtéž.

³⁷⁷ MAAGA, M. M. *Hearing the Voices of Jonestown ...* str. 6. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 89.

4.3 Chování většinové společnosti vůči Svatyni lidu

Výraznější negativní reakce většinové společnosti vůči Svatyni lidu začaly roku 1972, kdy vyšla série kritických článků v *San Francisco Examiner*. O rok později, pravděpodobně rasisté, těžce poškodili a zapálili sanfranciskou modlitebnu hnutí, tento útok ovšem nebyl jediný, kterého se vůči hnutí dopustili.³⁷⁸

Další vlna pozornosti, jež na sebe Svatyně lidu nechtěně upoutala, nastala po vzniku skupiny tzv. Znepokojených příbuzných (1976), která se velmi angažovala v neprospěch hnutí. Skupina byla značně úspěšná v boji proti Svatyni lidu. Znepokojeným příbuzným se podařilo vzbudit zájem kongresu o toto hnutí, nemluvě o podnícení vyšetřování několika federálních úřadů, které se na Svatyni lidu zaměřily.³⁷⁹

„Negativní mediální kampaň vyvrcholila v létě 1977 články v časopise *New west*, které byly založeny na rozhovorech s bývalými příslušníky hnutí a které Jonese a Svatyni lidu obviňovaly z fyzického, sexuálního a finančního zneužívání.“³⁸⁰ Odezva na tyto články byla ohromující a měla značný vliv na politické dění, neboť byly publikovány několik týdnů před plánovaným hlasováním o sesazení Moscone a z postu starosty.³⁸¹

Roku 1977 se rozhořela pravděpodobně nejzávažnější rozepře mezi Znepokojenými příbuznými a hnutím. Předmětem konfliktu byl spor o kuratele Johna Victora Stoena,³⁸² syna Jima Jonese a Grace Stoenové. V té době již rozvedení manželé Stoenovi stáli proti Jimu Jonesovi ve sporu o opatrovnictví Victora. Spor vyhráli Stoenovi a Jones měl soudem nařízeno předat Victora Stoena do péče jeho matky Grace. K tomu nedošlo, neboť se Jones s Victorem ukryl a při projevu přiznal svou paternitu, jakož i fakt, že se svého syna nehodlá vzdát ani za cenu své smrti, či zkázy celé komunity.³⁸³ Tento konflikt byl však pouze jedním z bezpočtu jiných sporů, a také jednou z příčin, proč se Jones nemohl vrátit do severní Ameriky, chtěl-li se vyhnout zatčení.³⁸⁴

³⁷⁸ WESSINGER, C. How the Millennium ... str. 39. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 77.

³⁷⁹ WESSINGER, C. How the Millennium ... str. 39. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 79.

³⁸⁰ MAAGA, M. M. Hearing the Voices of Jonestown ... str. 4 – 5. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 79.

³⁸¹ HALL, J. R. Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America ... str. 30. in: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 79.

³⁸² VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 81.

³⁸³ HALL, J. R. Apocalypse Observed, Religious Movements ... str. 32. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 81.

³⁸⁴ WESSINGER, C. How the Millennium ... str. 41. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 81.

„Obě skupiny, jak Svatyně lidu, tak Znepokojení příbuzní, měly silně dualistické vidění, v němž se jejich zápas jevil jako totální boj dobra se zlem. Zničení nepřítele tak obě skupiny považovaly za natolik naléhavý cíl, že cítily oprávnění použít jakéhokoli prostředku k jeho dosažení.“³⁸⁵ Znepokojení příbuzní dokonce usilovali o využití únosu, jako nástroje v boji proti Svatyni lidu. Konkrétně se jednalo o záměr otce Marii Katharsis, jenž se chtěl pokusit o únos a „deprogramování“ své dcery, která patřila k nejbližším lidem kolem Jonese, a dokonce byla vychovatelkou jeho potomka J. Victora Stoena.³⁸⁶

4.4 Chování Svatyně lidu vůči většinové společnosti

Tato kapitola by se dala rozdělit na dvě části. Jedna pojednává o charitativně prospěšné činnosti, v níž se Jones značně angažoval a druhá popisuje protispolečenské chování, kterého se hnutí dopouštělo.

Jak již bylo řečeno Jones se velmi angažoval v misijní činnosti a v bojích za práva lidí žijících na okraji společnosti, Afroameričanů, žen a homosexuálů. „Sekta poskytovala sociální a humanitární služby a služby starším lidem a dětem.“³⁸⁷ V době svého působení v Kalifornii vlastnila Svatyně lidu komplex budov, který sestával z několika obytných domů - například pro Jonesovi, domovů seniorů, jeho součástí bylo i dětské centrum, či sportovní bazén.³⁸⁸ Jones pořádal dobročinné akce, na nichž potřebným rozdával polévku, šatstvo a uhlí.³⁸⁹

Jonesovo působení v komisi pro lidská práva, řešení sociálních a rasových otázek, to vše bylo velmi efektivní a reálná hodnota charitativní pomoci, kterou Svatyně lidu poskytovala potřebným, byla značná.

Nicméně na druhou stranu hnutí vykazovalo rysy závažného protispolečenského chování, které neuniklo pozornosti většinové společnosti. Jak již bylo zmíněno Jones

³⁸⁵ WESSINGER, C. *How the Millennium ...* str. 39. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 82.

³⁸⁶ WESSINGER, C. *How the Millennium ...* str. 40. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 82.

³⁸⁷ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 74.

³⁸⁸ CHIDESTER, D. *Salvation and Suicide ...* str. 6. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 74.

³⁸⁹ STORR, A. *Na hliněných nohou – Studie guruů ...* str. 26.

k manipulaci s členy Svatyně lidu využíval naprosto odsouzeníhodných nástrojů, jako bylo sexuální podrobování členů hnutí, fyzické a psychické týrání, těžká fyzická práce, nedostatek potravy, spánková deprivace, surové kolektivně udělované tresty atd., některé z těchto prostředků byly užívány ještě za pobytu hnutí v USA, ale svého největšího rozsahu dosáhly v Jonestownu v Guyaně (více: 4.5. Jonestown, str. 56.).

4.5 Jonestown

Jak již bylo řečeno výše (4.2 Historie Svatyně lidu, str. 42.), Jonestown byl nezávislá zemědělská komunita, ve které její obyvatelé toužili žít podle socialistických idejí.

„Celkem do Guyany odešel téměř tisíc lidí z asi tří tisíc, kteří k hnutí patřili.³⁹⁰ Asi 75% příslušníků komunity v Jonestownu tvořili Afroameričané, 20% bílí Američané, asi 5% Hispánci, Asiaté a původní obyvatelé Ameriky.³⁹¹ Asi dvě třetiny komunity tvořily ženy. Přítomno bylo asi 300 dětí do 18 let a asi 150 osob starších 65 let,³⁹² téměř polovina obyvatel tedy byla závislá na práci druhých kvůli svému věku.³⁹³“

Napětí a nervozitu z rostoucího nepřátelství proti Svatyni lidu, začali později cítit i lidé v Jonestownu, ta se „stupňovala také zásluhou Jonese, který izolovaným obyvatelům poskytoval jen přehnané, anebo dokonce zcela nepravdivé zprávy ze světa.“³⁹⁴

Jonesovy projevy byly přenášeny systémem ampliónů a obsahovaly apokalyptické vize, agitace na stoupence a konspirační názory.³⁹⁵ K udržení naprosté oddanosti hnutí a zabránění opuštění Svatyně lidu, Jones využíval již výše zmíněné praktiky. Ti, jež nesouhlasili, zkusili utéci, či jiným způsobem narušovali Jonesovu vizi, byli ovládnuti skrze narkotika, psychickou manipulaci, či fyzické týrání.³⁹⁶

³⁹⁰ HALL, J. R. The Impact of Apostates ... in: BROMLEY, David G., Falling from the Faith. Causes ... str. 234. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 80.

³⁹¹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 80.

³⁹² CHIDESTER, D. Salvation and Suicide ... str. 10. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 80.

³⁹³ MAAGA, M. M. Hearing the Voices of Jonestown ... str. 9. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 80.

³⁹⁴ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 82.

³⁹⁵ MOORE, Rebecca. „American as Cherry Pie“. in: WESSINGER, Catherine (ed.) *Millennialism, Persecution, and Violence. Historical Cases*. Syracuse University Press, 2000. str. 125. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 82.

³⁹⁶ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 83.

Tresty byly vykonávány kolektivně, na pódiu, jež bylo umístěno v kostele, byl jim k ústům připevněn mikrofon, který jejich křik zesiloval. Děti byly za přestupky trestány hladem, či házeny do studny, kde byly stahovány jiným členem hnutí pod hladinu. Dalším Jonesovým oblíbeným trestem, jenž využíval již v USA,³⁹⁷ byl boxerský zápas viníka s výrazně silnějším soupeřem. Jiní byli nuceni pozřít ostré papričky či si je zavést do konečníku apod.³⁹⁸

„Bezpečnost“ komunity zajišťovala skupina ozbrojených stoupců, jež dohlížela, aby se nikdo cizí nedostal do tábora, ale především, aby nikdo z členů hnutí Jonestown nemohl opustit.³⁹⁹

Poměrně velká část obyvatel, zvláště černošské rasy, ovšem považovala tato pravidla a postupy za nezbytné,⁴⁰⁰ neboť se mnohým Afroameričanům přestěhováním do komunity v Guyaně zvýšil životní standard.⁴⁰¹ Někteří zastávali názor, „že Jonestown tím, že se zde neústupně vyžadovalo rasové sjednocení, odstranil stigma černošství, čímž černochům dal novou důstojnost“,⁴⁰² pomohl zbavit lidi závislosti na alkoholu či narkotikách, mnoho těchto osob zachránil.⁴⁰³

Hůře na tom ovšem byli Američané bělošského původu a to především proto, že jim komunita poskytovala povětšinou nižší životní úroveň, než jakou měli v USA.⁴⁰⁴ Nejhůře život v Guyaně snášeli bílí intelektuálové, jež patřili k užšímu vedení církve, a kteří již socialistickou ideu, kvůli které odešli ze Spojených států, považovali téměř za ztracenou.⁴⁰⁵

Další značnou komplikací života v komunitě byl stále se zhoršující Jonesův psychický i fyzický⁴⁰⁶ stav, velkou měrou pravděpodobně zaviněný značným užíváním narkotik a

³⁹⁷ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 83.

³⁹⁸ STORR, A. *Na hliněných nohou – Studie guruů* ... str. 29.

³⁹⁹ MOORE, R. „American as Cherry Pie“. in: WESSINGER, C. *Millennialism, Persecution, and Violence* ... str. 132. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 83.

⁴⁰⁰ MAAGA, M. M. *Hearing the Voices of Jonestown* ... str. 86. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 83.

⁴⁰¹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 83.

⁴⁰² STORR, A. *Na hliněných nohou – Studie guruů* ... str. 29 – 30.

⁴⁰³ Tamtéž.

⁴⁰⁴ WESSINGER, C. *How the Millennium* ... str. 45. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 83.

⁴⁰⁵ MAAGA, M. M. *Hearing the Voices of Jonestown* ... str. 109 – 110. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

⁴⁰⁶ WESSINGER, C. *How the Millennium* ... str. 46. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

medikamentů,⁴⁰⁷ jež se na Jonesově duševním zdraví velmi podepisovaly, příznakem bylo např. paranoidní⁴⁰⁸ a samotářské chování, antagonistická nařízení⁴⁰⁹ atd.

Prvním, kdo veřejně popsal variantu hromadné sebevraždy jako obranu ideálů hnutí, byla Pamela Motonová, obyvatelka guyanské komunity, a to v dopise, jenž byl roku 1978 adresován americkému kongresu.⁴¹⁰ Další dopis z vedení hnutí, jehož autorem byl tentokrát Michael Prokes, byl zaslán do periodika *San Francisco Examiner*, a obsahově byl téměř totožný s předešlým.⁴¹¹

Roku 1978 opustili hnutí dva členové vedení, jedním z nich byla Deborah Layton Blakeyová, která „učinila v den svého útěku na americkém velvyslanectví v Guyaně svědecké prohlášení,⁴¹² v němž vypověděla, že v Jonestownu je plánovaná sebevražda a vražda těch, kdo by ji odmítli spáchat.“⁴¹³ První nácvik sebevraždy, jako zkoušky oddanosti věřících, proběhl již roku 1976.⁴¹⁴ Okolo třiceti členů Plánovací komise Svatyně lidu v tomto roce poprvé vypilo tekutinu, v níž měl být údajně jed. „Touto konfrontací se smrtí Jones – podle svědectví jednoho z účastníků tohoto ritu - přítomné naučil, že umírat za ideál, v nějž člověk věří, je výsadou.“⁴¹⁵ Poté proběhl hromadný nácvik sebevraždy, jenž je označován jako „bílá noc“.⁴¹⁶ „Těchto „bílých nocí“ bylo v Jonestownu mezi březnem a listopadem 1978 celkem pět nebo šest.“⁴¹⁷

⁴⁰⁷ MAAGA, M. M. Hearing the Voices of Jonestown ... str. 91 – 96. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

⁴⁰⁸ WESSINGER, C. How the Millennium ... str. 46. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

⁴⁰⁹ MAAGA, M. M. Hearing the Voices of Jonestown ... str. 91 – 96. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

⁴¹⁰ MAAGA, M. M. Hearing the Voices of Jonestown ... str. 121 – 122.. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

⁴¹¹ WESSINGER, C. How the Millennium ... str. 48. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

⁴¹² WEIGHTMAN, J. M. Making Sense of the Jonestown Suicides ... str. 18. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

⁴¹³ MAAGA, M. M., Hearing the Voices of Jonestown ... str. 121 – 122. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

⁴¹⁴ LUŽNÝ, D. *Nová náboženská hnutí* ... str. 130. Také: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

⁴¹⁵ CHIDESTER, D. Salvation and Suicide ... str. 131. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 85.

⁴¹⁶ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 85.

⁴¹⁷ CHIDESTER, D. Salvation and Suicide ... str. 131 – 132. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 85.

Nejrozšířenějším názorem v Jonestownu, jenž byl doložen písemnými reakcemi členů na možnost hromadné sebevraždy, byl úsudek, že smrt je pro jejich potomky lepší, než špatná výchova, která by jim byla poskytnuta v USA.⁴¹⁸

4.6 Zánik Svatyně lidu

Hromadnou sebevraždu spáchalo 911 lidí, ovšem ani toto hrozné číslo nebylo konečné. „Celkový počet mrtvých (včetně účastníků Ryanovy výpravy), kteří zemřeli v souvislosti s násilím ve hnutí Svatyně lidu, tak dosahuje 921.“⁴¹⁹ Mezi mrtvými byl i syn Jima Jonese a Grace Stoenové, John Victor Stoen.⁴²⁰

Další obětí byla členka, jež nebyla přítomna událostem v komunitě, a která poté, co získala informace o situaci v Jonestownu, zabila své tři děti a sebe v domově patřícím hnutí v Georgetownu.⁴²¹ Další osobou, jež nebyla u konce komunity, byl Michael Prokes, tiskový mluvčí Svatyně lidu, jenž spáchal sebevraždu čtyři měsíce po událostech v Jonestownu⁴²².

Zachránit se podařilo pouze 85 členům komunity, z nichž část utekla do guyanské džungle, někteří se v inkriminovanou dobu pohybovali mimo Jonestown (mezi nimi i dva adoptovaní synové Jonesových a jejich vlastní potomek Stepheh Gandhi)⁴²³ jeden muž se ukryl a jedna žena právě spala.⁴²⁴

Jones byl na pokraji fyzického i psychického zhroucení a jeho vlastní autorita mohla být velmi brzy zpochybněna. Návštěva Ryana a jeho skupiny dodala Jonesovým vizím o hrozném zániku hnutí z rukou nepřátel na realitě, a pravděpodobně urychlila zánik Svatyně lidu.⁴²⁵

⁴¹⁸ WESSINGER, C. How the Millennium ... str. 47. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 84.

⁴¹⁹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 90.

⁴²⁰ HALL, J. R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America* ... str. 32. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 81.

⁴²¹ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 89.

⁴²² Tamtéž.

⁴²³ WESSINGER, C. How the Millennium ... str. 6. Cit. dle: VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 90.

⁴²⁴ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí* ... str. 90.

⁴²⁵ Tamtéž.

5 Podíl většinové společnosti na eskalaci násilí v nových náboženských hnutích

Tato kapitola pojednává o vlivu většinové společnosti na nová náboženská hnutí. Jsou zde použity a vysvětleny pojmy jako sociální většina, sociální kontrola, nátlak, nebezpečí, násilí, veřejné mínění, způsoby zvládání stresu atd., všechny tyto koncepty úzce souvisí s reakcí společnosti na jedince, či skupinu, jež se odlišuje od většinové populace. Tyto pojmy zároveň vysvětlují jakým způsobem fungují obranné či útočné mechanismy, kterými se daný jedinec či skupina brání proti negativním projevům společnosti.

Společnost lze definovat jako „souhrn jedinců spojených historií, vztahy příbuzenskými, ekonomickými, sdílením společných norem, hodnot a rolí, kulturních institucí, nejčastěji žijících v jedné územní lokalitě.“⁴²⁶

Většinová společnost vykonává tzv. sociální kontrolu. „Sociální kontrola patří mezi další mechanismy, které určují co je v jednání mezi lidmi správné a žádoucí a které jednání je naopak třeba postihovat sankcemi.“⁴²⁷ Tato sociální kontrola je úzce spojena s morálkou společnosti. Pavel Hartl definuje morálku „jako soubor principů posuzovaných z hlediska dobra a zla řídících chování a jednání lidí dané společnosti; lze chápat jako vnitřní víru či přesvědčení a vnější principy vyžadované společností.“⁴²⁸ Každá společnost má svá morální pravidla a normy, které se v průběhu času mění, totožně se změnou složení či věku společnosti, jež je dodržuje. Morální principy se v různých společnostech liší, stejně jako hranice společností tolerovaného či zavrhaného chování. „V různých kulturních oblastech (...) nacházíme různé kulturní vzorce – obyčeje, mravy, zákony a tabu, z nichž je odvozeno společenské chování příslušníků dané skupiny.“⁴²⁹ Jedná se o mechanismy, kterými se řídí většina lidí dané společnosti a jež zároveň určují, jakým způsobem bude společnost vystupovat proti jedinci či skupině, která tyto hranice či limity neuznává nebo dokonce překračuje.

„Při zkoumání vlivu jiných lidí na naše chování je užitečné zaměřit se na skupiny, které nás obklopují.“⁴³⁰ Naše ztotožnění s určitou sociální skupinou následně ovlivní, jakým způsobem vystupujeme vůči jiné skupině lidí, jež nepovažujeme za členy „naší“ sociální

⁴²⁶ HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004, str. 259.

⁴²⁷ WIKIPEDIA [online], [editováno 10. dubna 2012], [cit. 12. dubna 2012] Dokument dostupný na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soci%C3%A1ln%C3%AD_kontrola>

⁴²⁸ HARTL, P. *Stručný psychologický slovník* ... str. 290.

⁴²⁹ KOSEK, Jan. *Člověk je (ne)tvor společenský*. Praha: Argo a Dokořán, 2004, str. 74.

⁴³⁰ HAYESOVÁ, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál, 1998, str. 13.

skupiny.⁴³¹ „V sociální psychologii se hojně uplatňuje členění na skupiny vlastní a cizí. Jeho podstatou je vidění světa pod zorným úhlem my a oni. Typicky vznikají tyto skupinky v rámci rozličných sekt a hnutí, a proto představují živnou půdu pro utváření předsudků a stereotypů.⁴³² To znamená, že pokud někoho považujeme za člena sociálně odlišné skupiny lidí, je ovlivněno nejen naše nazírání na onoho jedince nebo skupinu, ale i chování, kterým dané osobě dáváme najevo, že jej považujeme za člena odlišné sociální skupiny. Toto odmítavé chování většinové společnosti ke stoupencům nového náboženského hnutí vyvolává pocit napětí, jak mezi společnostmi a hnutím, tak i v hnutím samotném.

Dalším z termínů, který úzce souvisí se společností, je pojem konformita. „Je-li jedinec konformně⁴³³ naladěn vůči svým skupinám, lze s větší či menší tolerancí očekávat, že bude konformní i k celé společnosti, k jejímu systému a hodnotám.“⁴³⁴ Jak již bylo řečeno v první kapitole (2. Nová náboženská hnutí), konformita je jedním z rysů, jež vykazují členové nových náboženských hnutí. „V zemích, jež prošly zkušeností s nějakým totalitním režimem (...), je dodnes dosti rozšířen názor, že konformismus je něco apriorně špatného, poněvadž bývá chápán prakticky výhradně ve vztahu k bývalému režimu.“⁴³⁵

Dalším, kdo kromě většinové společnosti, zachovává negativní postoje vůči novým náboženským hnutím, jsou mateřské náboženské směry, z nichž se nová náboženská hnutí odštěpila.⁴³⁶

Na šíření negativních postojů vůči novým náboženským hnutím se značně podílí masová komunikace. „Podstatným znakem masové komunikace je její veřejnost – sdělení je adresováno většímu počtu osob, a jednostrannost – nedochází k výměně rolí mezi tím, kdo informaci vysílá a tím, kdo ji přijímá.“⁴³⁷ Důvodem, proč je ovlivňování populace masovými médii tolik zhoubné je fakt, že se mnoho novinářů prioritně orientuje na „sekty“ jejichž projevy primárně považují za společensky značně nebezpečné.⁴³⁸

Zde je třeba si uvědomit, že konkrétně u nových náboženských hnutí, nepůsobí chování společnosti pouze na jedince či skupinu, ale její vliv se dotýká samostatně jak vůdce hnutí, tak i jeho stoupenců. Na chování, kterým bude nové náboženské hnutí reagovat na odmítavý a

⁴³¹ HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie* ... str. 14.

⁴³² KOSEK, J. *Člověk je (ne)tvor společenský* ... str. 74.

⁴³³ „Sklon přizpůsobovat své názory a jednání názorům a jednání ostatních členů skupiny či společnosti“ HARTL, P. *Stručný psychologický slovník* ... str. 114.

⁴³⁴ KOSEK, J. *Člověk je (ne)tvor společenský* ... str. 121.

⁴³⁵ Tamtéž.

⁴³⁶ MIKŠÍK, Oldřich. *Hromadné psychické jevy (Psychologie hromadného chování)*. Praha: Karolinum, 2005, str. 210.

⁴³⁷ KOSEK, J. *Člověk je (ne)tvor společenský* ... str. 184.

⁴³⁸ MIKŠÍK, O. *Hromadné psychické jevy (Psychologie hromadného chování)* ... str. 210.

nepřátelský postoj společnosti, má značný vliv, ne – li největší, právě jeho vůdce, jenž může být navíc postižen určitými psychickými poruchami jako je např. narcismus⁴³⁹, paranoia⁴⁴⁰ atd., které mohou umocnit pocit negativního přijetí většinovou společností.

5.1 Extrémní míra tolerance většinové společnosti vůči chování N.N.H

Za předpokladu, že společnost dostatečně nevykonává sociální kontrolu, skupina či jedinec nemají přesně vytyčeny hranice svého chování. Tato nedostatečná sociální interakce mezi většinovou společností a hnutím může vést nové náboženské hnutí k výraznější projevům chování. Nesetká-li se hnutí s negativní reakcí společnosti, jeho pocit beztrestnosti narůstá, a hnutí se může pokusit o ještě větší míru protispolečenského chování. V rámci tématu této bakalářské práce, je zde uveden příklad na novém náboženském hnutí Óm šinrikjó. Skupina lidí, zejména příbuzných členů hnutí, pohybující se v blízkosti Óm šinrikjó, vůči tomuto hnutí sice vykonávala sociální kontrolu, byla jeho činností znepokojena, ale překážkou jí paradoxně byla byrokratická barikáda, jež nedovolovala společnosti⁴⁴¹ podniknout patřičné kroky vůči tomuto hnutí. Nicméně zájem většinové společnosti o Óm šinrikjó byl mizivý až do okamžiku, kdy na situaci začaly upozorňovat mediální prostředky, které nakonec podnítily obrovský zájem široké veřejnosti o toto hnutí, čímž napomohly vyvolat v Šókó Asaharovi pocit bezvýchodné situace a snahu bránit se podezřením, jež média šířila.

⁴³⁹ „Stav při němž se já stalo vlastním sexuálním objektem; označení pro druh osobnosti, která vnímá jen sebe a své zájmy.“ HARTL, P. *Stručný psychologický slovník* ... str. 148.

⁴⁴⁰ „Psychóza; její podstatou je blud či soustava bludů“ Tamtéž, str. 175.

⁴⁴¹ Především zákonodárným a výkonným složkám státní moci.

5.2 Extrémní míra tlaku většinové společnosti na N.N.H

Nejčastější variantou chování společnosti k jedincům či skupinám, jež se nechovají v limitech společností uznávané morálky, je vyvíjení tlaku na danou skupinu či jednotlivce, aby změnilí své chování nebo postoje. Nátlak můžeme definovat jako „jednání, jímž jedinec působí silou ať už skutečnou či domnělou, na jiného jednotlivce nebo skupinu, aby vykonali, přijali či odmítli to, co by jinak sami nechtěli.“⁴⁴² Tento nátlak vytváří napětí mezi většinovou společností a náboženským hnutím. Extrémní nátlak na nové náboženské hnutí vytváří v jeho stoupencích pocit nebezpečí, jež lze definovat jako: „ohrožení, skutečné, či domnělé, které vyvolává pocity strachu či úzkosti; u lidí často provázeno touhou postavit se mu, překonat ho.“⁴⁴³

„Některé formy agrese se zdají svou podstatou zcela společenské. Příkladem jsou společenské předsudky, které představují formu agrese systematicky zaměřenou proti členům určité etnické nebo kulturní skupiny“⁴⁴⁴ či proti náboženskému hnutí.

Jedním z negativních projevů majoritní společnosti vůči novému náboženskému hnutí je používání označení sekta. „Příslušníci většinové společnosti se tímto pojmem od takto označeného náboženského hnutí distancují a stigmatizují je jako společensky deviantní a potenciálně nebezpečné.“⁴⁴⁵ Tyto negativní projevy bychom mohli vysvětlit tzv. stereotypizací, což je „klasifikace lidí podle předem daných kritérií na základě povrchních charakteristik“⁴⁴⁶

Dalším důvodem negativního přijetí nového náboženského hnutí většinovou společností mohou být předsudky, jež jsou v dané společnosti hluboce zakořeněné. „Předsudek je averzní nebo hostilní postoj vůči osobě, která náleží ke skupině prostě proto, že náleží právě k této skupině, a je tedy možné předpokládat, že má závadné kvality této skupině přisuzované.“⁴⁴⁷

Všechny tyto negativní postoje představují nátlak na nové náboženské hnutí, nátlak eskaluje napětí mezi hnutím a společností, a ve stoupencích hnutí a jejich vůdci stupňuje stres. Známe dva způsoby zvládání stresu – úspěšné, neboli adaptivní a neúspěšné - neadaptivní, kam patří „řešení následků stresu agresí, riskováním, únikem z reality, uzavřením se do sebe

⁴⁴² HARTL, P. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, 2004, str. 148.

⁴⁴³ Tamtéž, str. 149.

⁴⁴⁴ HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie ...* str. 121,

⁴⁴⁵ VOJTÍŠEK, Z. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí ...* str. 42.

⁴⁴⁶ HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie ...* str. 74,

⁴⁴⁷ The Nature of Prejudice, New York, 1958. Cit dle: KOSEK, J. *Člověk je (ne)tvor společenský ...* str. 207.

atd.⁴⁴⁸ Z této věty vyplývá, že reakcí na nátlak, může být agrese vůči většinové společnosti či autoagrese - „jednání, jímž jedinec poškozuje sám sebe“,⁴⁴⁹ v tomto případě je možné autoagresi převést i na velkou skupinu lidí, jak se tomu stalo např. v Jonestownu, komunitě Svatyně lidu, kde 911 lidí spáchalo hromadnou sebevraždu.⁴⁵⁰

⁴⁴⁸ HARTL, P. *Stručný psychologický slovník ...* str. 307.

⁴⁴⁹ Tamtéž, str. 27.

⁴⁵⁰ Počet lidí, kteří skutečně spáchali sebevraždu a počet obětí vraždy, je neznámý, neboť v Jonestownu žilo okolo 300 dětí, které byly pravděpodobně zabity a někteří dospělí měli na těle stopy po vpichu.

6 Závěr

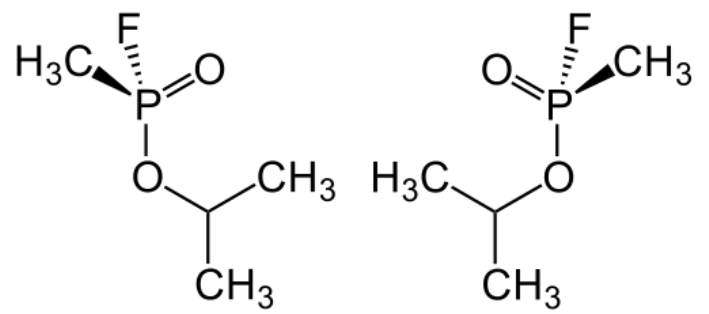
Tato práce byla zaměřena na téma „Podíl většinové společnosti na eskalaci násilí v nových náboženských hnutích“. Převážná část je postavena na historii Óm širikjó a Svatyně lidu, kde je poukázáno na interakci mezi většinovou společností a těmito hnutími. Poslední kapitola této bakalářské práce má teoretický charakter. Zaměřuje se na dva různé přístupy většinové společnosti vůči novým náboženským hnutím. Jedním z těchto stanovisek je nadměrná tolerance či nezájem většinové společnosti, a druhým postojem je naopak vytváření neúměrného tlaku na tato hnutí, aby převzala společensky uznávané formy chování. Tyto teorie jsou založeny na sociální kontrole, konformitě atd., poslední kapitola není příliš dlouhá, ale vzhledem k tomu, že většina autorů, z nichž bylo čerpáno, hovoří o totožných mechanismech, které na tyto děje mají ve společnosti vliv, pouze se nepatrně liší ve svých definicích, jsou zde uvedeny jen ty nezákladnější, aby nedocházelo k opakování textu.

7 Přílohy

Óm šinrikjó:

Šókó Asahara I

Chemický vzorec sarinu I

Oběti sarinového útoku I

Úklid tokijského metra I

Svatyně lidu:

Jim Jones I

Kongresman Leo Ryan I

Tragédie v Jonestownu I

Tragédie v Jonestownu II

8 Seznam použitých pramenů

- ABGRALL, Jean-Marie.** *Mechanismus sekt.* Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-774-7.
- ABZ slovník** [online], [cit. 13. dubna 2012] Slovník dostupný na: < http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=milenialismus&typ_hledani=prefix >
- ALININ, Sergej F., ANTONOV, Boris G., ICKOV, Andrej N.** *Záhuba Svatyně lidu.* Praha: Naše vojsko, 1989. V originále vyšla r. 1987. ISBN 80-206-0003-5.
- Autor neznámý.** *The Nature of Predujice.* New York, 1958. Cit dle: KOSEK, Jan. *Člověk je (ne)tvor společenský.* Praha: Argo a Dokořán, 2004, str. 207. ISBN 80-7203-591-6 (Argo); ISBN 80-86569-85-3 (Dokořán)
- BARRETT, David V.** *Sekty, kulty, alternativní náboženství.* Praha: Ivo Železný, 1998. První vydání v originále 1996. ISBN 80-240-0066-0.
- Bible.** *Ekumenický překlad,* Ústřední církevní nakladatelství 1979, str. 802.) Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 71. ISBN 978-80-87127-21-6.
- BLAŽEK, Roman, POKORNÝ, Vrastislav, TELCOVÁ, Jana.** *Nebezpečí sekt.* Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky r.s. Brno, 2002. ISBN 80-86568-07-5.
- BERÁNEK, Daniel.** *Klíčové aspekty sebevražedných sekt z hlediska jedince.* Brno, 2006, 62 stran. Bez příloh. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně. Fakulta sociálních studií. Katedra psychologie. Vedoucí práce – PhDr. Zbyněk Vybíral Ph.D.
- BOROVÍČKA, V. P.** *Sekty satanských bohů.* Praha: Baronet, 1996. ISBN 80-85890-84-4.
- BOX, Meredith, McCORMACK, Gavan.** *Terror in Japan. The Red Army (1969 – 2000) and Aum Supreme Truth (1987 – 2000), Critical Asian Studies 36 (1), 2004. ISSN 1467-2715.* Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 151. ISBN 978-80-87127-21-6.
- BRACKETT, D.W.** *Svatý teror - Armageddon v Tokiu.* Praha: Mladá fronta, 1998. ISBN 80-204-0669-7.
- BÜCHNEROVÁ, Barbara.** *Co máme vědět o sektách.* Praha: Amulet, 1999. ISBN 80-86299-02-3.
- BUTTERWORTH, John, ALLAN, John.** *Víry a vyznání.* Bratislava: Slovart, 1993, v originále vyšlo r. 1991. ISBN 80-7145-011-1.

Dokument. *Jonestown – The Life and Death of Peoples temple.* [Dokument na DVD], [vydáno r. 2006].

ENROTH, Ronald. *Průvodce sektami a novými náboženstvími.* Praha: EELAC, 1994. V originále vyšlo r. 1983. ISBN 80-85495-29-5.

HALL, John R. *Apocalypse Observed, Religious Movements and Violence in North America, Europe and Japan,* Routledge, 2000. ISBN 0-415-19277-3 . Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 69 – 87. ISBN 978-80-87127-21-6.

HALL, John R. *Gone from the Promised Land. Jonestown in American Cultural History.* Transaction Publishers, 2001. ISBN 0-88738-801-9. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 73 – 88. ISBN 978-80-87127-21-6.

HALL, John R. *Mass Suicide and the Branch Davidians.* in: BROMLEY, David G, MELTON, J. Gordon (eds.). *Cults, Religion and Violence.* Cambridge University Press, 2002. ISBN 0-521-66898-0. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 71. ISBN 978-80-87127-21-6.

HALL, John R. *The Impact of Apostates on the Trajectory of Religious Movements. The Case of Peoples Temple.* in: BROMLEY, David G., (ed). *Falling from the Faith. Causes and Consequences of Religious Apostasy.* Sage Publications, 1988. ISBN 0-80393188-3.

Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 79 – 80. ISBN 978-80-87127-21-6.

HASSAN, Steven. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů.* Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. ISBN 80-85880-03-2.

HOLM, Nils G. *Úvod do psychologie náboženství.* Praha: Portál, 1998. V originále vyšlo r. 1993. ISBN 80-7178-217-3.

CHIDESTER, David. *Salvation and Suicide: The Interpretation of Jim Jones, the Peoples Temple, and Jonestown.* Indiana University Press, 2003. ISBN 0-253-21-632-X. První vydání tamtéž 1988. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 69 – 89. ISBN 978-80-87127-21-6.

JUERGENSEMEYER, Mark. *Teror v mysli Boží – Globální vzestup náboženského násilí.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. ISBN 978-80-7325-109-3.

KOSEK, Jan. *Člověk je (ne)tvor společenský.* Praha: Argo a Dokořán, 2004, str. 207. ISBN 80-7203-591-6 (Argo); ISBN 80-86569-85-3 (Dokořán)

LIFTON, Robert Jay. Destroying the World to Save it. Aum Shinrikyô, Apocalyptic violence, and the New Global Terrorism. Henry Holt and Company, 1999. ISBN 0-8050-6511-3. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 131 – 149. ISBN 978-80-87127-21-6.

LUŽNÝ, Dušan. *Nová náboženská hnutí.* Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN 80-210-1645-0.

MAAGA, Mary McCormick, Hearing the Voices of Jonestown. Putting a Human Face on an American Tragedy, Syracuse University Press, 1998 ISBN 0-8156-0515-3

Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 71 – 89. ISBN 978-80-87127-21-6.

MARSHALL, Andrew. článek „Ve vzduchu je smrt“, Tokyo Journal, 1995. in: **BRACKETT, D. W.** *Svatý teror – Armageddon v Tokiu.* Praha: Mladá fronta, 1998, str. 13 ISBN 80-204-0669-7.

MELTON, J. Gordon. Encyclopedia of American Religions. Gale, Detroit, London, 1999. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 75. ISBN 978-80-87127-21-6.

METAPEDIA [online], [editováno: 18. prosince 2007], [cit. 5. dubna 2012] Dokument dostupný na: < http://cs.metapedia.org/wiki/Jim_Jones >.

MOORE, Rebecca. „American as Cherry Pie“. in: WESSINGER, Catherine (ed.) *Millennialism, Persecution, and Violence. Historical Cases.* Syracuse University Press, 2000. ISBN 0-8156-2809-9 Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 82 – 83. ISBN 978-80-87127-21-6.

MULLINS, Mark R. Aum Shinrikyo as an Apocalyptic Movement. in: ROBBINS, Thomas, PALMER, Susan J. (eds.). *Millennium, Messiahs, and Mayhem.* Routledge, 1997. ISBN 0-41591649-6. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 150. ISBN 978-80-87127-21-6.

PARTRIDGE, Christopher. *Encyklopedie nových náboženství.* Praha: Knižní klub, 2006. ISBN 80-242-1605-1.

PORTERFIELDOVÁ, Kay M. *O sektách.* Praha: Nakladatelství lidové noviny, 1997. První vydání v originále 1995. ISBN 80-7106-233-2.

READER, Ian. A Poisonous Cocktail? Aum Shinrikyo's Path to violence. Nordic Institute of Asian Studies Books, 1997. ISBN 87-87062-55-0. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 127 – 149. ISBN 978-80-87127-21-6.

READER, Ian. Dramatic Confrontations: Aum Shinrikyô against the World. In: BROMLEY, David G., MELTON, J. Gordon (eds.), *Cults, religion, and Violence.* Cambridge University Press, 2002. ISBN 0-521-66898-0. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 131. ISBN 978-80-87127-21-6.

READER, Ian. Imagined Persecution. Aum Shrinkyô, Millennialism, and the Legitimation of Violence. in: WESSINGER, Catherine (ed.), *Millennialism, Persecution, and Violence, Historical Cases.* Syracuse University Press 2000. ISBN 0-8156-2809-9.

Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 129 – 151. ISBN 978-80-87127-21-6.

READER, Ian, Japan. in: LANDES, Richard A. (ed.), *Encyclopedia of Millennialism and Millennial Movements,* Routledge, 2000. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 128. ISBN 978-80-87127-21-6.

READER, Ian, Scholarship, Aum Shinrikyô, and Academic Integrity, *Nova Religio* 3 (2), 2002. ISSN 1092-6690. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 58 – 59. ISBN 978-80-87127-21-6.

REJCHRT, Ludek. *Pavučiny.* Praha: Oliva, 1995. ISBN 80-85942-13-5.

STORR, Anthony. *Na hliněných nohou – Studie guruů.* Praha: Volvox Globator, 1998. V originále vyšla r. 1996. ISBN 80-7207-178-5.

TAYLOROVÁ, Kathleen. *Brainwashing. Manipulace s myšlením.* Praha: Lidové noviny, 2006. V originále vyšlo r. 2004. ISBN 80-7106-773-3.

TINDALL, George B., SHI, David E. *Dějiny států – USA.* Praha: Lidové noviny, 1994. ISBN 80-7106-088-7.

TRINH, Sylvaine, HALL, John R. The violent Path of Aum Shinrikyô. In: HALL, John R. et al. *Apocalypse Observed. Religious Movements and Violence in North America, Europe and Japan.* Routledge, 2000. ISBN 0-415-19277-3. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 140. ISBN 978-80-87127-21-6.

VÁCLAVÍK, David. *Sociologie nových náboženských hnutí.* Brno: Malvern, 2007. ISBN 978-80-86702-22-3.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí.* Praha: 2009. 22 str., prezentace v Pdf – studijní materiál k předmětu Nová náboženská hnutí. Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, Katedra religionistiky.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět.* Praha: Beta Books, 2007. ISBN 978-80-86581-64-8.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009. ISBN 978-80-87127-21-6.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství.* Brno: L. Marek, 2005. ISBN 80-86263-69-X.

VOSTRÁ, Denisa, Doslov. in: BRACKETT, D. W. Svatý teror – Armageddon v Tokiu. Praha: Mladá fronta, 1998. ISBN 80-204-0669-7.

WEIGHTMAN, Judith Mary. Making Sense of the Jonestown Suicides. The Edwin Mellen Press, 1983. ISBN 0-88946-871-0. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 72 – 84. ISBN 978-80-87127-21-6.

WESSINGER, Catherine. How the Millennium Comes Violently. From Jonestown to Heaven's Gate. Seven Bridges Press, 2000. ISBN 1-889119-24-5. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, 69 – 145. ISBN 978-80-87127-21-6.

WIKIPEDIA [online], [editováno: 4. ledna 2012], [cit. 5. dubna 2012] Dokument dostupný na: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Jim_Jones >.

WIKIPEDIA [online], [editováno 3. dubna 2012], [cit. 5. dubna 2012] Dokument dostupný na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%A1_hospod%C3%A1%C5%99sk%C3%A1_krize>.

WIKIPEDIA [online], [editováno 4. dubna 2012], [cit. 5. dubna 2012] Dokument dostupný na: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Druh%C3%A1_sv%C4%9Btov%C3%A1_v%C3%A1lka >.

WIKIPEDIA [online], [editováno 30. ledna 2012], [cit. 5. dubna 2012] Dokument dostupný na: < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Glosol%C3%A1lie> >.

WIKIPEDIA [online], [editováno 3. dubna 2012], [cit. 7. dubna 2012] Dokument dostupný na: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Karibsk%C3%A1_krize >.

WILLIAMS, Petre W. America's Religions: From their Origins to the Twenty-first Century, University of Illinois Press, 2002. ISBN 0-525-06682-0. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 71. ISBN 978-80-87127-21-6.

WILSON, Bryan R. Religion in Secular Society: A Sociological Comment. C.A.Watts & Com. Ltd., London: 1966. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Nová náboženská hnutí a kolektivní násilí.* Brno: L. Marek, 2009, str. 40. ISBN 978-80-87127-21-6.

WILSON, B. Religion in Sociological Perspective. Oxford University Press, Oxford, New York, 1982 ISBN 0198266642. Cit. dle: **VOJTÍŠEK, Zdeněk.** *Pastorační poradenství v oblasti sekt a sektářství.* Brno: L. Marek, 2005, str. 39. ISBN 80-86263-69-X.

9 Seznam příloh

- ŠÓKÓ ASAHARA I**.....67
[online], [použito 14. dubna 2012] Fotografie dostupná na:
<http://obrazky.cz/detail?q=om%20%C5%A1inrikjo&offset=1&limit=20&bUrlPar=filter%3D1&resNum=3&ref=http%3A//obrazky.cz/%3Fstep%3D20%26filter%3D1%26s%3D%26size%3Dany%26sId%3Dj8Sx_8HowYYfI1Gv7fzs%26orientation%3D%26q%3Dleo%2Bryan&resID=e66lFsxAN_HV18K8fFYpePc-0mNWg3kIaKulLuSBZYY&imgURL=http%3A//www.japonsko.tnet.cz/foto02/soko_asahara.jpg&pageURL=http%3A//www.japonsko.tnet.cz/zpravy_2002.htm&imgX=250&imgY=350&imgSize=17&thURL=http%3A//media2.picsearch.com/is%3Fe66lFsxAN_HV18K8fFYpePc-0mNWg3kIaKulLuSBZYY&thX=91&thY=128&qNoSite=om%2B%C5%A1inrikjo&siteWWW=&slid=j8Sx_8How2w_ItG7T9k2>
- CHEMICKÝ VZOREC SARINU I**.....67
[online], [použito 14. dubna 2012] Fotografie dostupná na:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Sarin_Structural_Formulae_V.1.svg>
- OBĚTI SARINOVÉHO ÚTOKU I**.....67
[online], [použito 14. dubna 2012] Fotografie dostupná na:
<http://zpravy.idnes.cz/foto.aspx?r=zahranicni&c=A120101_110700_zahranicni_ipl&foto=IPL4036e4_TOK001_JAPAN_CULT_0101_11.JPG&thumbs=1#THA1>
- ÚKLID TOKIJSKÉHO METRA I**.....67
[online], [použito 14. dubna 2012] Fotografie dostupná na:
<http://zpravy.idnes.cz/foto.aspx?r=zahranicni&c=A120101_110700_zahranicni_ipl&foto=IPL4036e4_TOK001_JAPAN_CULT_0101_11.JPG&thumbs=1#THA1>
- JIM JONES I**.....68
[online], [použito 14. dubna 2012] Fotografie dostupná na:
<<http://obrazky.cz/detail?q=jonestown&offset=1&limit=20&bUrlPar=filter%3D1&resNum=11&ref=http%3A//www.seznam.cz/&resID=SPQscvbfIPYxZNAjJGSircsjitaqG1moysJ2ZmDUXM&imgURL=http%3A//www.latinamericanstudies.org/guyana/victims.jpg&pageURL=http%3A//www.latinamericanstudies.org/jonestown.htm&imgX=220&imgY=168&imgSize=20&thURL=http%3A//media2.pics>>

earch.com/is%3FSPQscvbfIPYxZNAjJGSircsjitaqG1moysJ2ZmDUXM&thX=128&thY=97&qNoSite=jonestown&siteWWW=&sId=bN5bLLiqwgNqI1GodMis>

KONGRESMAN LEO RYAN I68

[online], [použito 14. dubna 2012] Fotografie dostupná na:

<http://obrazky.cz/detail?q=leo%20ryan&offset=1&limit=20&bUrlPar=filter%3D1&resNum=10&ref=http%3A//obrazky.cz/%3Fq%3Djonestown%26from%3D61&resID=K_zLxlNErw5GvLZJnWGR7DMuUxAMXHOyFoscSKWMNck&imgURL=http%3A//blogs.roanoke.com/dancasey/files/2009/07/leo_ryan-150x150.jpg&pageURL=http%3A//blogs.roanoke.com/dancasey/2009/07/page/3/&imgX=150&imgY=150&imgSize=9&thURL=http%3A//media1.picsearch.com/is%3FK_zLxlNErw5GvLZJnWGR7DMuUxAMXHOyFoscSKWMNck&thX=128&thY=128&qNoSite=leo%20ryan&siteWWW=&sId=j8Sx_8How_sKIIFxtnfk>

TRAGÉDIE V JONESTOWNU I68

[online], [použito 14. dubna 2012] Fotografie dostupná na:

<<http://obrazky.cz/detail?q=jonestown&offset=1&limit=20&bUrlPar=filter%3D1&resNum=20&ref=http%3A//www.seznam.cz/&resID=Hv73Le3U2TA-qMiGZ9P5kORmnY41-v59ZWjX65T4buI&imgURL=http%3A//www.whale.to/b/images/1978jonestown1.jpg&pageURL=http%3A//www.whale.to/b/jonestown1.html&imgX=215&imgY=320&imgSize=31&thURL=http%3A//media1.picsearch.com/is%3FHv73Le3U2TA-qMiGZ9P5kORmnY41-v59ZWjX65T4buI&thX=86&thY=128&qNoSite=jonestown&siteWWW=&sId=bN5bLLiqwgNqI1GodMis>>

TRAGÉDIE V JONESTOWNU II68

[online], [použito 14. dubna 2012] Fotografie dostupná na:

<http://obrazky.cz/detail?q=jonestown&offset=41&limit=20&bUrlPar=filter%3D1&resNum=51&ref=http%3A//obrazky.cz/%3Fq%3Djonestown%26from%3D21&resID=dXS0SqOLqsIGu2OxhVe31HmrlqjKNZiWA9hcoRHrcSU&imgURL=http%3A//a.espn.com/photo/2007/1004/otl_g_jonestown_300.jpg&pageURL=http%3A//sports.espn.go.com/espn/news/story%3Fid%3D3047543&imgX=300&imgY=200&imgSize=47&thURL=http%3A//media3.picsearch.com/is%3FdXS0SqOLqsIGu2OxhVe31HmrlqjKNZiWA9hcoRHrcSU&thX=128&thY=85&qNoSite=jonestown&siteWWW=&sId=j8Sx_8HowggBI1qK1_VH>